

AZ

ALSÓZEMPLÉNI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1890. ÉVI ÁPRILIS 9—11. NAPJAIN

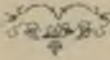
SÁROSPATAKON TARTOTT TAVASZI KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE

KÓNYA ANDRÁS,

EGYHÁZMEGYEI FŐJEGYZŐ.

SÁROSPATAK,

NYOMTATTA STEINFELD B., AZ EV. REF. FŐISKOLA BETŰIVEL.

1890.

Az alsózempléni ev. ref. egyházmegye 1890. évi április hó 9—11. napjain tartott tavaszi közgyűlésének

J E G Y Z Ő K Ö N Y V E.

Egyházmegyénk folyó 1890. évi április hó 9—11-ik napjain tartotta meg tavaszi közgyűlését, szokott helyén, Sárospatakon, *Kopré Ferenc*, esperes és *Meczner Béla*, egyházmegyei gondnok elnöklete alatt, számos egyházi és világi férfiak közreműködésével.

Jelen voltak:

Az elnökségen kívül *Bodolai József*, *Ölbey János*, *Keresztúri József*, *Zombori Gelő*, *Tóth Lajos*, *Gecsei Péter* papi, — *Bódogh Károly*, *Piliszy Nándor*, *Szinyei Gerzson*, *Meczner András* világi tanácsbírák; *Gérecz Károly*, tanító-testületi képviselő; *Kónya András*, fő-, *Czinke István*, *Komjáthy Gábor* aljegyzők; *Dr. Kesső Géza*, egyházmegyei ügyész, egyszersmind világi jegyző; továbbá *id. Olajos Pál* gesztelyi, *ifj. Olajos Pál* h.-kaki, *Végh János* kis-kövesdi, *Bálint Dezső* sárospataki. *Török István* lácai, *Sallay Sándor* erdő-horvátii, *Fürjész Tamás* lukai, *Beszterczey Béla* berecküi, *Verebélyi József* bacskai, *Farkas Lajos* vajdácskai, *Futó János* kis-dobszai, *Kovács János* vámos-újfalusi, *Kőrösi György* nagy-géresi, *Ábrahám Gyula* harkányi *Pálóczy József* mádi, *Zitás Bertalan* pthrügnyi, *Horváth János* petrahói, *Páricsi József* karcsai, *ifj. Ölbey János* keresztúri, *Kolozsvári István* tolecsvai, *Nagy Károly* szomotori. *Csontos Gábor* agárdi, *Szánthó István* olaszii, *Sarkady Antal* kenézlii rendes, — *Bartha József*, *Lábos István*, *Miskolczy József*, *Somogyi József*, *Székely Imre*, *Erdélyi József*, *Máté Gyula*, *Székely Imre*, segédlelkészek; *Dr. Ballagi Géza* sárospataki, *Rácz István* kis-géresi, *Szabó János* kis-kövesdi, *Kis András* szentesi, *Tölkés Gábor* t.-lúci, *Palágyi Zsigmond* leleszi, *Tóth János* nagy-rozvági, *Lakatos János* pthrügnyi, *Berei Gábor* vísi, *Sípos Bertalan* vámos-újfalusi, *Magyar Kálmán* b.-keresztúri képviselők

1. Egyházmegyénk esperesének alkalmi buzgó imája után, egyházmegyei gondnokunk rajzolta megnyitó beszédében azon előnyöket, melyek a múlt évben szervezett egyházmegyei szám-

vevőszék most megkezdett működéséből már is észrevehető, s melyek jövőben fokozódni fognak; továbbá azon tapasztalatait, melyeket a szentesi járáskörben megejtett legközelebbi egyházlátogatás alkalmával szerzett. Megnyitó beszédét egész terjedelmében adjuk a következőkben:

Nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlés!

Egyházmegyénk fejlődésének történetében minden bizonynyal mint kitűnő eredményt, első helyen jelezhetem, hogy az 1888-ik évi tavaszi közgyűlésünkben megalakított egyházmegyei számvevőszék immár megkezdette működését. Ez évben ugyan már az egyházmegye által elfogadott táblás-kimutatások szerint lettek a gondnoki számadások elkészítve; s míg az előző években úgyszólván a hány egyház, annyiféle alakban kiállított számadások a legnagyobb nehézségeket gördítették az egyházlátogató küldöttségek feladatának megoldása elé, amennyiben ezen különböző alakzatú számadások rendesen nagy fáradsággal voltak átvizsgálhatók, addig jelen évben a már jelzett kimutatások szerint állítatva össze, könnyen áttekinthetőkké lettek, s az egyformaság, az egyöntetűség tetemesen csökkenté az egyházlátogató-küldöttségek működésének eddigi fásasztó voltát.

Igaz ugyan, hogy a számadások a jelen évben még nem teljesen kifogástalanok; de ez előre is képzelhető volt, mert a gondnokoknak a kezdet nehézségeivel kellett küzdeniök; de a kezdett nehézségeinek, dacára csak elenyésző kisebb hibák azok, melyeket az egyházlátogató-küldöttségek tapasztaltak. Így például a csoportosítás többek által tévesen értelmezett, s míg egyesek azt a szó legszorosabb értelmében vették, s egy-két tétel alá csoportosították úgyszólván az összes kiadást, addig mások a csoportosítást egészen mellőzték s minden kiadási tételt külön vezettek be. E csekély hibákat leszámítva, az eredmény nagyon kielégítő. S állíthatom, hogy az ily jó kezdettel megindult rendszer pár év alatt a legkitűnőbb szolgálatot fogja teljesíteni.

Miként ezelőtt 3 évvel megígértem volt a nagytiszteletű egyházmegyének, hogy t. i. évenként felváltva egy-egy járáskört meglátogatok, ezen ígéretemet ez évben is beváltottam s az egyházlátogatással együtt a szentesi járáskört látogattam meg. Itt egy minden bizonynyal örvendetes jelenségről kell nyilatkoznom, arról nevezetesen, hogy e járáskörben lakó egyháztalagok általában vallásosság és áldozatkész buzgóság által tűnnek ki. Minden egyházban történtek jótékony célú adakozások és több egyházban az egyháztalagok számához viszonyítva nagyobb összegek. Oly tétel, melyben az egyházi épületek fentartására vagy javítására tett kisebb munkákért pénzbeli kiadás számíttatott volna fel, alig egy pár fordult elő az összes gondnoki számadásokban, hanem az ily szolgálatokat a hívek teljesítették önkéntes buzgóságból. Arra pedig, hogy az úrvacsorához szükséges kenyeret az egyház pénztárából fizették volna, példa nem fordult elő, sőt bár a Bodroghköznek nagy

része nem bortermő, a szükséges bort is legtöbb helyen az egyháztagok ajándékozták.

Az egyházi épületekre nézve több egyházban sok kívánni való van. Különösen ki kell emelnem itt Szentest, hol a templom oly rozzant állapotban van, hogy benne az istentisztelet tartása különösen télen az egyházi hivatalnokok egészségének veszélyeztetésével jár. Király-Helmecen a templomtető igényli az újítást; Kis-Tárkányban az egyházi épületek általában rozszantak; Ágcsernőn és Leányváron a templom rozskarban van. Mindezen épületek a leggyorsabb javítást igényelik,

Építkezések: Bereckiben a lelkészlakot bővítették; Bacs-kán, — ámbár a hívek csak pár évvel ezelőtt építtettek lelkészük részére a kor kívánalmainak megfelelő kényelmes és csinos lakást, — múlt évben ismét templomukat látták el saját adakozásaikból új tetővel. Agárdon a parochiális épületek tetőzetének javítására mintegy 500 frtot adakoztak. Nagy-Géresben, mely községnek nagyrésze elhamvadt, a leégett lelkész és tanítói lakok újból felépíttettek. Kis-Kövesden az iskola renováltatott. Nagy-Kövesden a leégett torony építésére 313 frtot raktak össze az egyháztagok s az építést keresztülvitték. Itt ki kell emelnem a nagykövesdiek vallásosságát s buzgóságát, mely tettekben nyilvánul. E kisdud egyház, mint tudjuk csak pár éve alakult át önálló egyházzá s ez átalakulás alkalmával a tagok oly nagy évenkénti terhet vállaltak magukra, hogy valóban félni lehetett, vajjon képesek lesznek-e saját romlásuk nélkül elvállalt kötelezettségeik teljesítésére, s ime most bebizonyították, hogy a hol a tagok buzgók, ott az egyház mint testület is boldogúl; mert nemcsak elvállalt kötelezettségeiket teljesítik pontosan, hanem ezenfelül 2 évvel előbb lelkészük díjlevelét 3 hold földdel növelték, s hogy az egyháznak is legyen valamije, a múlt évben ennek részére vettek 4 hold szántóföldet, szintén adakozásból.

A múlt évi nagyon kedvezőtlen aratás dacára a belhivatalnokok fizetése a legtöbb helyen beadatott.

Az iskolák a jobbak közé sorozhatók. Gyenge iskola nincs is. Ellenkezőleg kitűnök a kis- és nagygéresi a vékei és kis-tárkányi, melyeknek tanítói szorgalmukért és a felmutatott eredményért méltán megérdemlik, hogy őket e helyen külön is kiemeljem. A királyhelmeci, szentesi és leleszi iskolákat és pedig az elsőt a tanító betegsége a két utóbbit a tanítók önkéntes lemondása miatt nem látogathattuk és nem vizsgálhattuk meg.

Midőn azonban kijelentem, hogy szerzett tapasztalataim általában örvendetesek, nem hallgathatom el másfelől azt sem, hogy volt alkalmunk találkozni oly egyháztagokkal is, kik a buzgóság és egyháziasság örve alatt sötét színben akarták egyházi előljáróikat előttünk feltüntetni, sőt egy-két helyen vádat is emeltek ellenök. Az ily izgatókat, miután vádjaik alaptalanságáról meggyőződtem, kötelességemnek tartottam ott helyben a legszigorúbban megfeddeni.

Ime ezeket tartottam szükségesnek a nagytiszteletű egy-

házmegyei közgyűlés előtt elmondani. S most Uraim fogadják megjelenésükért szíves köszönetemet! Szívesen üdvözölve a jelenlévő tagokat, a gyűlést ezennel megnyitom.

2. Majd ezután, még tanácskozásunk megkezdése előtt Esperes úr tette meg szokásos jelentését egyházmegyénk egy évi történetéről, egyházaink anyagi és szellemi állapotáról a következőkben :

Nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlés !

Midőn a közelmúlt évnek egyházi életünkben legfelölőbb eseményeit kell a t. közgyűlés előtt felidézni, örömet óhajtanám, hogy évi szokott jelentésemet oly örömdetes jelenségek s körülményes ügyviszonyok felemlítésével kezdeném meg, melyek arra mutathatnának, hogy egyházi életünkben a szentesített törvények védve alatt mindenk és mindenütt ékesen s kívánatos jó rendben folynak. De fájdalom, a közelebbi évben szerzett tapasztalataim, mint a nyilvánosság előtt is felmerült kiáltó tények, ellenem bizonyítanak, ha derült színben tüntetném fel egyházi körülményeinket, melyek több helyütt a törvényszabta rend megzavarásával nagy mértékben megnehezítik közigazgatási ügyeinknek hatályos vezetését is.

A zsinat előtti időben közpanasz volt, hogy nincsenek positiv törvényeink sem a kormányzatban, sem a közigazgatási, sem a törvénykezési eljárásra nézve, amikor a bevett szokásos gyakorlat s az esetenként felmerült kérdéseknél alakult többség véleménye s belátása szerint hozott intézkedések ellenében többször találkozhatunk, úgy egyesek, mint egyházak ellenszegülésével s a közhatározatok megvetésével. — És ma, — midőn immár szentesített törvények által szerveztetve egyesek és testületektől méltán elvárhatnók azoknak tiszteletben tartását, szintén sajnosan kell tapasztalnunk, hogy bármily üdvös legyen is a törvény irányzata, de ahol az intenzív horderejében nincs felismerve, vagy a hol negélyezett érdekézetekbe ütközik, ott még ma is történnek téves felfogások, ferde magyarázatok egyházi szervezetünk, törvényes határozataink s eljárásunk ellenében; melyek más könnyelműekre is izgatólag hatva, a közügy kárával az elvétett irányzatok nyomán még inkább nevelik a törvény iránti tiszteletlenséget. — Így lett legközelebb a törvény téves felfogása miatt, avagy félszeg értesülés folytán, egyházmegyei lelkészjelölő-bizottságunk a nyilvánosság előtt kitémadva, hivatalos hatalommal való visszaéléssel s más illetén alaptalan ráfogásokkal vádolva; az a bizottság, mely törvény szerinti eljárásáért nem felelős s akkor, mikor e bizottság az annyira elhíresztelt esetnél egészen törvényszerűen járt el s amint kell eljárnia jövőre is ott, hol már a kijelölés előtt is ily törvénytiltotta tünnettéssel nyilatkozik a magajánlgatás s lehetőleg ellene kell dolgoznia minden olyan veszélyes áramlatnak, mely az erkölcsi életre (rombolva kiható) káros kicsapongásaival annyira túlvergődött, hogy egyházmegyénkben lelkészválasztás, korteskedés nélkül immár alig történik meg: „Peccatur extra muros et intra,“ s

én még inkább elítélem a kijelölt egyént, vagy azt, aki korteskedik, hogy sem a választó egyházat; mert ha a jelöltek — habár közvetve is — nem nyújtanának módot és alkalmat a korteskedésre: a választó egyház tagjai az ő befolyásuk nélkül bizonyára nem fognák magokat s egymást vesztegetni.

Egyházmegyénkben a legközelebb lefolyt évben több lelkésztársunk elhunytával megüresült állomásokra kellett elrendelnünk a törvénytábla lelkész-választást, s hogy e választásoknál mily nagy mérvben folyt a korteskedés, az ellenök beadott óvástételekkel is igazolhatjuk. S hogy e helyütt meg is nevezem mult évben elhunyt lelkésztársainkat: még február hóban Horkay János tokaji, utána májusban Lábos Endre rozvágyi, júliusban Keresztúri Zsigmond kiskigéresi, októberben Miskolczi Pál cigándi rendes lelkészek, s még előbb augusztusban ifjú Bagdy István hogykai helyettes lelkész dőltek ki sorainkból, kik mindannyian, mindvégig hívek voltak az úr szolgálatában. „Béke lengjen poraik felett!“ Hivatal utódaik már meg is választvák; de Tokaj kivételével valamennyi egyházban kisebb-nagyobb mérvű bebizonyultán nyilatkozott korteskedéssel.

A tokaji egyház Horváth János petrahói lelkészt választván el lelkészéül, már mult őszi gyűlésünk alkalmával be is erősítettett. De már Petrahón, a két versenytárs, Lábos István és ifjú Zitás István párthívei közt beigazolt korteskedés miatt egyházmegyei bíróságunk mult év szeptember 16-án tartott ülésében, a Lábos István megválasztását megsemmisítvén, versenytársát is a 213. §. a) pontja értelmében az újabb választatásból kirekeszté. A S.-a.-Ujhelyben tartott kerületi gyűlésre felebbezett ügy azonban I. I. megerősítésével végződván, miután még ott a helyszínén az ellenpárt a konventre felebbezett: a petrahói választás ügye mindezideig függőben van, az április 15-ére egybehívott konventi bíróság fogván felette véglegesen határozni.*

A kiskigéresi lelkészválasztás sem történt meg ugyan korteskedés nélkül, azonban óvás nem tétetvén ellene; a lelkészül választott Miskolczy József cigándi segédlelkész fogja ez állomást betölteni.

A rozvágyi lelkész-választás ellen is óvás adatott be, nem annyira etetéssel-itatással feltüntetett korteskedés, mint inkább ígéret tétel gyanuja miatt, de mely gyanúsítás két ízben végzett vizsgálat folytán sem bizonyúlván valónak, s a pótvizsgálat végett kiküldött bizottság előtt az óvás visszavonotván s ezzel az ügyet teljesen befejezettnek kellvén tekintenünk: a megválasztott ifjú Ölbey János b.-keresztúri lelkész meghívhatására az engedély kiadatott. Ölbey helyére, B.-Keresztúrhoz, — itt sem minden kortesfogások nélkül — rendes lelkésztanítóul Hubai József, nyiregyházai segédlelkész lett elválasztva. Ezek mindhárman jelen gyűlésünktől várják megerősítésüket. S ha szintén Cigándon is megtörtént szabályszerűleg a választás: megerősítésének útját állta a nagy mérvű

* A konvent Lábos István választatását megerősítette. K. A. fűjegyző.

korteskedés miatt beterjesztett óvás, minekfolytán meg kelle vizsgáltatnunk a bejelentett ügyállást, s a felvett vizsgálati jegyzőkönyv nyomán megállapítható tényálladék szerint, gyűlésünk ideje alatt fog ítékezni e tárgyban is az egyházmegyei bíróság.

Méltóztatik ím a t. közgyűlés e vázlatos rajzolatból is belátni, hogy egyházmegyénkben papválasztás korteskedés nélkül alig esik meg s nem is lesz a mostani törvény nem eléggé szabatos rendelkezései mellett beszüntethető mindaddig, míg felsőbb hatóságilag törvény-erővel kötelezőleg ki nem mondatik, hogy a mely egyházban ily korteskedési ténykedések merülnek fel, azon egyház választási jogát, a kire pedig korteskednek, azon egyén választatási jogosultságát veszti el.

De eltekintve e sötét képtől, más oldalról is tűnedeznek fel egyházainkban itt-ott a felsőbb hatósági intézvények s szabályrendeletek ellen merénylett izgatási kísérletek, különösen a közalapi járulékok bevallási és befizetési kötelezettségének tekintetében. Sok ismételt sürgetésünkre sikerült csak annyi is, hogy 1888-ik évről felmaradt 1356 frt 85 kr tetemes hátrálékból mult évről lett beszámolásunknál 1200 frt befizettetett s amennyiben 31 frt 75 kr törlésbe jött, fizetetlen maradt még 125 frt 10 kr, folytatva közalapi beszámolásunkat: az 1889-ik évi bevallott járulék volt 1724 frt 80 kr; (28 frt 50 krral kevesebb a megelőzőtt évinél); ebből befolyt 1394 frt 70; hátrálékban maradt 330 frt 10 kr; perselypénzből befolyt 12 frt 30 kr s a mint a közalapi egyházmegyei bizottság által is jóváhagyott számadásunk itt felmutatott egyik példánya feltünteti, 3 frt 50 kr levonásán kívül befizettetett a földhitelintézethez 2603 frt 60 kr, és így összes hátrálékunk a mult évről 455 frt 20 kr. Hogy ennyire is mehettünk, több helyütt a hanyag gondnokokat kelle polgári hatóság útján megintetnünk; mindamellert még most is van két egyház, a leányvári és sóstófalvai, melyek két évi járulékkal tartoznak. Több egyházakhoz folyó évi bevallási ívöket tetemes alábbszállítás miatt helyesbbítés végett vissza kelle küldenünk, s az ily egyházak a felülvizsgáló bizottság februári üléséig be sem küldik azt, s később is csak megsürgölt felhívásunkra számolnak be vele. Tisztelettel és bizodalommal felkérem azért e helyütt is lelkésztársaimat, hogy a közalapi ügyek kezelésénél a megkívánt pontossággal járjanak el s különösen minden lehető eszközt használjanak fel a végett, hogy a bevallott járulékokat az év végéig beküldhessék, hogy így mi is elérhetnők már végre, hogy az utolsó fillérig, tehát hiánynélkül befizethetnők az év végével közalapi tartozásainkat.

E beszámolásunk sorrendjében érintenünk kell a Károlyi emlék- és alapra egyházmegyénkben gyűlt s hozzánk beküldött kegyeletes adományozásokat is. Hol magok a lelkészek tetleges jó példájokkal hatva buzgólkodtak a gyűjtésben, ott az egyházak feltűnő eredménnyel hozták meg áldozatukat a szent célra. Így Tarcal 33 frt, Mád 28 frt 97 kr, Szerencs 22, Pthrügy 17, Erdőbénye 15 frttal s több egyházak a létszámnak megfe-

lelő kros járulékkal s azon felül is befolytak gyűjtésünk növeléséhez. Befolyt pedig ez ideig hivatalunknál 345 frt 50 kr, mely összegből még decemberben beadatott főtisztelendő Püspök úrhoz 255 frt 50 kr. Sárospatak állítólag 83 frt 23 krt tevő gyűjtését közvetlenül püspöki hivatalunkhoz küldötte be. Hátravan még két-három egyház, a mely felhívásunkra még nem is nyilatkozott. Felhívandók lesznek ezeken kívül még azok is, melyek létszámukhoz képest nagyon keveset, vagy szegénységökre hivatkozással semmit sem adtak, — melyeknek lelkészeitől is — a bibliáé nemzeti nyelvünkre fordító nagy Károlyink emléke iránt több lelkesedést vártunk. Az egyes egyházak adományozásaival őszi gyűlésünk jegyzőkönyvében fogunk majd beszámolni.

Jeleznem kell még továbbá a nagytiszteletű közgyűlés előtt a múlt évben egyházmegyénk részére az egyházkerület és konvent által kiutalványozott segély-pénzeokról megkívánt beszámolást is. Az egyházkerület által államsegélyből 240 frt, Nagy Gedeon alapból 200. Baldácsy alapól 200, hollandi tárból 80, szükösi tárból 40, szegényebb lelkészek és tanítók részére 7 frt 80 kr, összesen 767 frt 80 kr lett kiutalványozva, s a közalapiszámvevő bizottság befolyásával kiosztva a múlt évben segélyeztetésüket kérelmezett szegény egyházak, lelkészek tanítók vagy ezek hátrahagyott özvegyei s árvái közt. A konventtől megyebeli egyházaink s lelkésztársaink részére még az 1888-ik évről megítélt segély kiosztatott; és pedig a konventi jegyzőkönyv 39. és 41 §-aiban látható felosztás szerint egyházaink közt 400, lelkésztársaink közt 610 frt, melyek felvételét igazoló nyugták, püspöki hivatalunknak általam annak idejében beküldtetek.

Egyházmegyénk a protestáns irodalmi társaságnak pártoló tagja lévén, a 100 frt tőke illetékes kamatját, azaz 5 frtot már a folyó 1890-ik évre is befizette. A társaság, mult 1889-ik évi kiadványaiból „Protestáns Szemle“ cím alatt egy darabban két kötetet, a folyó évről pedig két külön kötetet küldvén meg egyházmegyénk részére, van szerencsém azokat a közgyűlésnek átadni, hogy azok elhelyezéséről intézkedjék.*

Szólnom kell még egyházmegyénk népesedési mozgalmairól, a következőkben jelezve azokat: Lélekszám: 44 942. Született 1212 fi, 1169 nő; összesen = 2381; meghalt 763 fi, 747 nő = 1510, szaporodás = 871. Házasságra lépett 370 tiszta protestáns, 74 vegyes, összesen 444 pár. Hitvallást tett 352 fi, 364 nő = 716 Áttért hozzánk 6 fi, 8 nő; = 14, kitért 4 fi, 6 nő = 10.

Népiskoláink statisztikai adatairól, valamint tanügyi s szellemi állapotáról egyházmegyei tanügyi bizottságunk (lásd 68-ik számot), egyházaink anyagi viszonyairól a már szervezett egyházmegyei számvevőség van hívatva kimerítő jelentést tenni. Én nekem még jelentésem keretébe az egyházlátogatási jegyzőkönyvek nyomán az adakozásokat és építkezéseket kel-

* Levéltárunkba helyeztetnek, oly megjegyzéssel, hogy azokat olvasás végett megyebeli lelkészeink, Szinyei Gerzson tanácsbíró s levéltárnok úrtól kikérhetik.

lene befoglalnom; de azoknak hosszas elősorolásával nem akarván a közgyűlés figyelmét fárasztani, itt csak a jelentékenyebb adatok felemlítésére szorítkozom. Ezek szerint a számokban jelzett adományozások összege 2710 frt (a mult éviéknél kevesebb). Ezek közül felemlítésre méltók: Erdő-Horvátiban a torony építésre tett ajánlatokból s kivetésből befolyt 453 frt; Vajdáccka közmunkáival keresett 106, Nagy-Kövesd 180 frtot, mindkettő az egyház javára. A kegyeletes adományozók közül kiemelhetjük: Rozványon Miklós Béla egyházi főgondnok úr neje, született Szeghy Mártha asszony, Sz. M. monogrammal kivarrott és sajátkezűleg készített piros selyem bársony katedra terítőt ajándékozott az egyháznak.

Az építkezésekre fordított összes kiadás 12626 frtot tesz. Ezek közt legjelentékenyebb: Kis-Dobsza tűzvész által elpusztított egyházi épületei felépítésére eddig 3000 frtot költött; Berecki temploma újjtására 1129 frtot, Erdő-Horváti új torony építésre 1425 frtot. Nagy-Kövesd az egyházi jövedelem gyarapítására 306 frtért 3 hold földet vett; villám által sújtott tornyát pedig 313 frt kiadással újból felépítette.

Minden egyéb adományozások s építkezési kiadások az egyházkerületi jegyzőkönyvben lesznek részletesen közétéve, de itt is jelezhetjük, hogy azok az egyházak híveinek áldozatkészségéről tanuskodnak. Az egyházlátogatási jegyzőkönyvek nyomán megnyugvással jelezhetem azt is, hogy hitbuzgóságban, egyházas érzületben, egyházaink és iskoláink szellemi előhaladására irányzott törekvésben általában (több helyen) dicséretes lendület észlelhető; nem lehet azonban elhallgatni azt sem, hogy vannak oly egyházak is, melyekben egy vagy más tekintetben elszomorító tünetek jelentkeznek, a mint erről tárgyalásaink sorrendjében lesz alkalma a t. közgyűlésnek tudomást venni.

Íme ezek azon jelentékenyebb mozzanatok, melyeket feljegyzésre s a bejelentésre méltóknak találtam, s melyeknek tiszteletteljes előterjesztése után magamat a nagytisztelétű egyházmegyei közgyűlés kegyességébe, szíves jóindulatába ajánlva, tanácskozmányainkat ezennel megkezdhetőknak nyilvánítom.

3. Báró Vay Sándor és Vecsey Oláh Miklós világi tanácsbírák, ismeretlen okból nem jelentek meg.
4. Az egyházak képviselői, megbízó leveleiket bemutatván:
Igazoltatnak.
5. Esperesünk évi jelentésében megemlékezővén azon hírlapi vitáról is, mely a kiségesi lelkészjelölés alkalmából a „Sáros-pataki Lapok“ mult évi folyamában a lelkészjelölő-bizottság tagjai s közelebről Tóth Lajos tanácsbíró úgy is mint jelölő-bizottsági tag és Komjáthy Gábor szentesi lelkész között lefolyt:
Komjáthy Gábor az egyházmegye színe előtt kijelenti, hogy a mint volt bátorsága a nyilvánosság terén — a nyert információ alapján — hírlapilag fellépni, úgy

a jelen gyűlés folyamán nyert ellenkező felvilágosítás alapján van elég igazságérzete, hogy kijelentse, hogy ő hírlapi közleményét ama részében, mintha a jelölő-bizottság törvényteleniséget követett volna el, visszavonja.

6. Ugyancsak esperesünk évi jelentésében élénk színekkel ecsetelvén azon nagymérvű s a papi tekintélyt veszélyeztető visszaéléseket, melyek a lelkész-választásoknál az utóbbi időben elharapódtak: e sajnos körülmény hatása alatt a visszaélések meggátlása s megszüntetése végett Czinke István és Kónya András következő határozati javaslatot, illetőleg indítványt nyújtanak be:

Indítvány.

Az egyházi törvény 198. §-a megengedi ugyan, hogy a lelkészválasztó gyülekezetek a jelölteket saját szolgálati helyükön meghallgathassák s így nem tiltja meg, hogy a még nem jelölteket is meghallgassák s nem intézkedik arra nézve, hogy a választó egyház hány egyháztagot bízhat meg s küldhet ki e célból: tapasztaltatván azonban, hogy a választó gyülekezetek a törvény ezen engedélyével, részben hiányosságával visszaélve, a pályázó lelkészeknél paphallgatás címén tömeges és többszöri megjelenésekkel, az illető lelkészek ellen mondhatni zsarolást követnek el s azokat igen gyakran oly kényszer helyzetbe juttatják, hogy az egyházi törvény 213. §-ában körülírt vétséget kövessenek el: hívja fel egyházmegyei közgyűlésünk a főtiszteletű egyházkerületet, hogy addig is, míg az összeülendő zsinat e tekintetben végérvényesen, törvény által, intézkednék, mondja ki — a törvény keretén belől — szabályrendeletileg, „hogy a választó egyházak lelkészhallgatás végett a gyülekezet megbízó-levelével ellátott öt egyháztagnál többet nem küldhetnek ki; mondja ki továbbá a főtiszteletű egyházkerület, hogy az egyházak lelkészhallgató küldötteinek megvendégelését, történjék az akár a lelkészlakon, akár más helyen a törvény 213. §-ának c) pontja szerint minősítendő személyes korteskedésnek fogja tekinteni, s az ott kiszabott büntetéssel sújtani; azon egyháztagokra pedig, kik megbízó-level nélkül, vendégeskedés céljából mennek papot hallgatni, ugyanazon törvényszakasz e) pontjában kiszabott büntést, t. i. a választói jogtól való megfosztást fogja alkalmazni.“

Egyházmegyei közgyűlésünk az indítványt, mint idő és célszerűt magáévá tevén, azt a főtiszteletű egyházkerületre felterjeszti s egyszersmind az abban jelzett szabályrendelet megalkotását kéri.

7. Egyházmegyei lelkész-özvegy-árva gyámintézetünk alapszabálytervezete múlt évi közgyűlésünk határozata értelmében az érdekelt lelkészeknek oly célból tétetvén tanulmány és bírálat tárgyává, hogy arra esetleges észrevételeit és módosításait jelen gyűlésünkig minden érdekelt megtehesse: az alapszabályok a beérkezett és jelen gyűlésünkben élőszóval is megtett módosítások figyelembe vételével, végérvényesen következő szövegezésben alapíttatik meg:

Az alsózempléni ev. ref. egyházmegyei lelkész-özvegy-árva gyámintézet alapszabályai.

1. §. A gyámintézet neve.

„Alsózempléni ev. ref. egyházmegyei lelkész-özvegy-árva gyámintézet.”

2. §. A gyámintézet célja.

Az alsózempléni ev. ref. egyházmegyei lelkészek özvegyeinek és árváinak segélyezése.

3. §. A gyámintézet jövedelem forrásai.

A) Gyámintézeti tőke.

a) A jelenleg szolgálatba lévő rendes lelkészek *alapdíj* gyanánt egy évi jövedelmüknek 10%-át fizetik az intézet pénztárába, szabadságukban állván azt egyszerre, vagy öt évi idő tartam alatt törleszteni, mely utóbbi esetben a beszolgáltatandó összegnek 5% kamatját fizetik.

b) Minden újonnan rendes hivatalba lépő vagy más egyházmegyéből átlépő lelkész azon év végén, melyben hivatalának egész jövedelmét veszi, köteles 1 évi jövedelmének 15%-át *belépti díj* címen az intézet pénztárába befizetni, tetszése szerint egyszerre, vagy ugyancsak 5 évi idő tartam alatt az illető összeg 5% kamataival.

c) Ha a lelkész jobb állomásra költözik, a régi és új jövedelme között levő különbözet 10%-át tartozik a gyámintézet pénztárába beszolgáltatni.

d) Az évi osztalékból levonandó s tőkésítendő 20%.

e) Az intézet céljaira nyerendő alapítványok, adományok s végrendeleti hagyományok.

B) A gyámintézet évi jövedelme.

a) Minden lelkész rendes *évi díj* gyanánt hivatali jövedelmének 1, azaz egy %-át fizeti; ezen évi díj azonban 6 frtnál kevesebb nem lehet. A % számítás úgy történik, hogy 50 frtig % nem számítatik; 50 frton túl pedig az összeg 100 frtra egészített ki.

A lelkész halála esetén, a lelkészi jövedelmet élvezők az évi-díjat jövedelmök arányában fizetik.

b) Új év első napján begyűlt perselypénz.

c) Az államsegély osztalékából az egyházmegyei közgyűlés által évenként megszavazandó százalék.

d) Azon büntetés pénzek, melyek felett az egyházmegyének van joga rendelkezni.

4. §. A gyámintézet működésének megkezdési ideje.

A gyámintézet működést megkezdí 1890. év január 1-én; úgy azonban, hogy az első öt év jövedelme tőke gyűjtésre fordítatik s ez idő alatt a gyámintézetből segély nem adatik. Az öt év elteltével azonban az ezen idő alatt elhalt lelkészek özvegyei és árvái ugyanazon segély összeget kapják, mint az azután elhaltak utódai,

ha az alap-díjat, vagyis az elhaltak jövedelmének $10\frac{0}{10}$ -át, illetőleg $15\frac{0}{10}$ -át befizetik. Az évi $1\frac{0}{10}$ -os díjak befizetésére azonban nem köteleztetnek.

5. §. A gyámintézet tagjai.

A gyámintézet tagjai részint kötelezett, részint alapító és pártoló tagok; és pedig

1. *Kötelezett tagok* az ezen egyházmegyébe kebelezett összes lelkészek, jelen alapszabály 3. §-ában foglalt kötelezettségnek teljesítése mellett a). b), c). pont.

2) *Alapító tagok*, kik a gyámintézet javára legalább 100 (azaz egyszáz) frt alapítványt tesznek.

3. *Pártoló tagok* mindazon testületek és egyesek, kik a gyámintézet alapját — a segélyezésre való minden igény nélkül — kisebb-nagyobb mérvben növelik.

6. §. Befizetések.

Az évi befizetéseket az egyházlátogató-küldöttségek veszik át minden lelkésztől, s azt a gyámintézet pénztárnokának legkésőbb a tavaszi egyházmegyei gyűléskor átadják.

Azon kötelezett tagoktól, kik a befizetéseket pontosan s idejében nem teljesítik, a pénztárnok jogosítva van a hátrálékot törvényes úton bevételni.

Ezen egyházmegyéből más egyházmegyébe átment lelkészek, ha fizetési kötelezettségöknek azután is eleget tesznek, ezen intézet gyámpénzére özvegyeik és árváik teljes joggal számíthatnak. Az ilyenek, évi tagdíjaikat azon egyház lelkészi jövedelme után fizetik, melyben legutóljára szolgáltak. Ha pedig a gyámintézetből kilépnek, *kívánatra* az alapdíjat *kamat nélkül* visszakapják.

Hivatalukról önként lemondott lelkészek azután is tagjai maradhatnak az intézetnek; és ha fizetési kötelezettségüknek pontosan eleget tesznek, özvegyeik és árváik segélyben részesülnek.

A hivatalától megfosztott lelkész neje özvegynek, gyermekei árváknak tekintetnek, s az őket illető segélyben részesülnek.

7. §. Felügyelet.

A gyámintézet közvetlen az alsózempléni ev. ref. egyházmegye felügyelete alatt áll.

8. §. Pénzkezelés.

A gyámintézet összes vagyonát a megválasztott pénztárnok felelősség mellett kezeli, s minden évben az általa kezelt összegről pontos, és okmányokkal igazolt számadást köteles a gyámintézeti közgyűléshez (egyházmegye) beadni; a kiosztandó segélydíjak mennyisége iránt előterjesztést, a kiosztott összegekről kimutatást adni köteles; a takarékpénztári könyveket, kötvényeket s a készletben levő pénzmennyiséget a *számvizsgáló-bizottság* előtt — mely az elnökön (és pénztárnokon) kívül a gyámintézeti közgyűlés által választott három tagból áll, felmutatni.

Az intézet pénze vagy takarékpénztárilag kezeltetik, vagy kellő biztosíték mellett kölcsönre adatik.

A pénztárban 50 frtnál nagyobb összeg gyümölcsötlenül nem heverhet.

9. §. A gyámdíjról s annak kiosztásáról.

A gyámintézet pénztárából évi segélyt nyernek :

a) *Az elhalt lelkészek özvegyei*, míg férjük nevét viselik.

b) *Árvái*, 24-ik életévök betöltéséig, illetve a leányok férjhez menetelőikig. Azonban az árvák, legyenek fiúk vagy leányok, ha már 24. évök betöltése előtt megélhetési keresethez jutottak, gyámdíjban nem részesülnek ; de a testileg vagy lelkileg nyomorék árvák, 24 éven túl is szabályszerűen segélyeztetnek.

Ha az anya férjhez ment, az árvák joga fenmarad.

c) *Az elhalt lelkésznek özvegy édes anyja*, vagy férjetlen nővére, azon esetben, ha a tag sem özvegyet, sem árvát nem hagyott hátra s az intézet elhalt tagjának házánál, annak halálát megelőzőleg legalább három éven át háziasszonyi tisztet viselt.

A gyámintézet pénztárából minden segélyre jogosult egyenlő díjban részesül ; és pedig

d) *Egy egész gyámdíjban részesülnek :*

a) *A lelkészek özvegyei*, míg férjük nevét viselik, azonban, ha valamely tagnak özvegye ismét taghoz megy nőül, csak az utóbbi férje után illetékes segélyhez van joga.

β) *Az apátlan és anyátlan árvák*, ha ketten vannak. Ha kettőnél többen lennének, a többi árvák fejenként $\frac{1}{5}$ -öd díjban részesülnek, azonban köztük egyenlő arányban osztatik fel az egész jutalék, mi őket összesen illeti.

Az elhalt lelkésznek özvegy édes anyja, vagy férjetlen nővére, ha a lelkész vagy özvegy volt és árvák nélkül halt el, vagy nőtlen volt : *egy egyént illető* gyámdíj felében részesül.

Az anyával maradt árvák fejenként $\frac{1}{5}$ azaz egyötöd rész gyámdíjt élveznek.

A gyámdíj mennyiségének megállapítása úgy történik, hogy a gyámintézet évi tiszta jövedelmének 20°/_o-a tőkésítettvén, a többi a segélyezendők közt kiosztatik. A segély mennyisége a választmány által állapittatik meg ; egy osztalék azonban az alakulástól számítandó első 10 év alatt 100 (egyszáz) forintnál több nem lehet.

A tiszta jövedelemből a pénztárnok tisztelet díja előre levonatik.

Míg a kegyév tart, addig sem özvegy, sem árva nem részesül segélyben.

A segély-pénz átadása nyugta mellett történik.

Az özvegyek és árvák életben létét vagy elhalását igazoló bizonyítványt a pénztárnokhoz évenként azon lelkész köteles beküldeni, a kinek egyházában laknak vagy laktak a segélyezendők s ezen bizonyítványban az árvák születési éve mindenkor kiteendő.

10. §. Az intézet megszűnéséről vagy feloszlásáról.

Azon esetben, ha az egyetemes konvent által létesítendő vagy a jövőben létesített hasoncélú intézet, vagy bármely más körülmény ezen intézetbe a tagdíjak további fizetését feleslegessé tenné : az intézet vagyona illetve tőkéi sem *fel nem oszthatók*, sem *be nem olvaszthatók*, hanem azok kamatai — az alsözempléni ev. ref egyházmegye felügyelete alatt — továbbra is és mindenkor az alapszabályokban meghatározott célra lesznek fordítandók.

Fegyzet. A gyámintézet alapjához még gyűlésünk folyama alatt Meczner Béla egyházmegyei gondnok és Gecsei Péter tarcali lelkész s egyházmegyei tanácsbíró 100—100 frttal járultak, így annak első alapító tagjai lettek.

8. Esperes úr a választási iratokat bemutatva, jelenti, hogy Lábos Endre nagyrozvági és Keresztúri Zsigmond kiskéresi lelkészek mult 1889. évben történt halálával s ifj. Ölbey János b.-keresztúri lelkésznek Nagy-Rozvagyra lett megválasztásával megüresült lelkészi állomásokra a választást annak idejében elrendelvén, Nagy-Rozvagyra 1889. augusztus hó 11-én — óvás tétellel — ifj Ölbey János keresztúri rendes, Kis-Géresbe 1889. szeptember 29-én Miskolczy József cigándi, s a b.-keresztúri egyházba Hubai József nyiregyházaí segédlelkész választotta meg.

Ifjabb Ölbey János miután a megválasztása ellen beadott óvás időközben visszavétetett, a nagyrozvági, Miskolczy József és Hubai József pedig, a betérjesztett iratok megválasztásuk törvényszerű lefolyását igazolván, a kiskéresi, illetve a b.-keresztúri ev. ref. egyház lelkészi hivatalában megerősítetnek.

9. Bodnár Kálmán kiskövesdi tanító a szomotori, Szeóts Ábrahám leányvári s.-tanító oklevelének bemutatása mellett, a szentesi, Papp Endre szintén okleveleinek bemutatása mellett a megyasszói leánytanítói hivatalba megerősítésüket kérelmezik.

Mindhárman, és pedig a két utóbbi hivatali esküjök letétele után a nevezett egyházak tanítói, hivatalaiba beerősítetnek.

10. Komjáthy Gábor, a szentesi missiói kör lelkésze betérjeszti 1889-ik évi október hótól 1890. április haváig végzett működéséről szóló jelentését.

Tudomás vétel végett felterjesztetik a főtiszteletű egyházkerületi közgyűléshez.

11. Olvastatott az egyetemes országos papi gyűlés szervezése s előkészítése tárgyában Nagy-Károlyban tartott értekezlet emlékirata. mely az abban kifejtett eszme pártolása s esetleg a Budapesten folyó év szeptember 30-án tartandó országos gyűlésre képviselők küldése szempontjából tárgyalás végett lett áttéve egyházmegyénkhez.

Egyházmegyei közgyűlésünk épen azért, mert belátja a mozgalom nagy horderejét és fontosságát, az emlékirat tárgyalásába a teendők halmaza miatt nem bocsátkozhatik, hanem azt tanulmányozás végett egy bizottságnak adja ki, melynek elnökéül Zombori Gedő tanácsbíró, tagjai Szinyei Gerzson világi tanácsbíró, Bálint Dezső sárospataki, Cz. nke István erdőbényei, Komjáthy Gábor szentesi lelkészek. A bizottság véleményes jelentése őszi gyűlésünkre adandó be.

12. Olvastatott a nagykövesdi egyház kérvénye, melyben az egyházmegye jóváhagyása kéretik azon csereszerződésre, melynél fogva a tanítói díjlevélben, foglalt „Bak“ nevű szőlőhegyen levő két vékás földjét Kasko B. Pál egyháztag „Kisköltő“ nevű dűlőbeli két vékás szántóföldjeért akarja elcserélni.

Bár a csereszerződés nem lett bemutatva, a presbiterium kérelme, — mivel az egyház javára előnyös cserét tervez — ajánlólag terjesztetik fel a főtiszteletű egyházkerülethez.

13. Ugyancsak egyházmegyei jóváhagyásért folyamodik a nagygyéresi presbiterium is azon intézkedésre nézve, melynél fogva a tanítói hivatal javadalmához tartozó 225 □ öl belterületet Simon Károly s neje Liska Juliánna helybeli lakosoknak 150 forintért eladta.

A presbiterium intézkedése az egyházra s tanítóra nézve előnyös lévén, helyben hagyatik s ajánlólag terjesztetik fel a főtiszteletű egyházkerülethez.

14. Olvastatott a tokaji egyház kérvénye, melyben a tokaji 149-ik számú telekjegyzőkönyvében 205-ik helyrajzi szám alatt felvett ingatlan eladhatása iránt folyamodik.

Az egyházmegye a bemutatott adásvevési szerződést elfogadva, jóváhagyás végett pártolva terjeszti fel a főtiszteletű egyházkerületre.

15. Olvastatott Sélley András lácai nyugalmazott tanító folyamodványa, melyben kéri egyházmegyénket, hogy a főtiszteletű egyházkerületnél állandó segélyre ajánltassék.

Mint a tanügy terén félszázadnál tovább működött agg tanító a segélyre valóban rászorult és érdemes lévén, a főtiszteletű egyházkerület pártfogásába melegen ajánltatik.

16. Őszi gyűlésünk jegyzőkönyvének 11. pontjában a b.-olaszii egyház előljárósága oda utasítottván, hogy Mészáros Mihály és Madár Klárától a lelkészi javadalom emelésére vásárolt ingatlanról szóló adásvételi szerződést a tehermentességet igazoló telekkönyvi kivonattal felszerelve, jelen gyűlésünkre adja be: az egyház lelkésze ide vonatkozó jelentésében előadja, hogy Mészáros Mihálynak ingatlan birtoka, melyhez tartozik a megvett részlet is többféle adósággal volt megterhelve s annak folytán bírói árverésre került; a teher azonban a vételárból fedezettvén, az egyház által megvásárolt rész érintetlenül maradt s annak haszonélvezetében az egyház nem lett és nincs háborítva; az egyház előljárósága a terhek törlése iránt már megtette a kellő lépéseket s mihelyt célt ér, a kívánt telekkönyvi kivonatot haladéktalanul beterjeszti egyházmegyei közgyűlésünkre.

Közgyűlésünk a jelentést tudomásul vevén, az adásvételi szerződésnek a telekkönyvi kivonattal együttes beterjesztésére ismételve utasítja az illető presbiteriumot.

17. Őszi gyűlésünk jegyzőkönyvének 12. pontjára vonatkozólag egyházmegyei ügyész jelenti, hogy Tóth Bénéjámint neje az igénypert elvesztette, de a bűnügy még mindig csak a vizsgálat stádiumában van.

Tudomásul szolgál.

18. Ugyancsak egyházmegyei ügyész jelenti a lácai egyház peresügyére vonatkozólag, hogy e kérdés Csehi (helyesebben Cseh) Ferenc hagyatékának rendezése előtt el nem intézhető.

E jelentés tudomásul vétetvén, egyházmegyei ügyész az ügy rendezéséhez szükséges lépések megtételére utasíttatik; hasonlóan meghagyatik a lácai presbiteriumnak is, hogy a tényleges birtok állapotot fentartani s az egyház e részbeni jogait megővni, tartsa kötelességének.

19. Őszi gyűlésünk jegyzőkönyvének 18. számú pontjában foglalt, a cigándi egyház és Báró Sennyey Lajos között fenforgó ügyre vonatkozólag jelenti egyházmegyei ügyész, hogy a kívánt válasz az illető báró úrtól még mind ez ideig nem érkezett meg.

Ezen ügynek rendezésére egyházmegyei közgyűlésünk, mint küldötteket Meczner Béla algonodnokot és id. Ölbey János tanácsbírókat kéri fel.

20. Ugyancsak egyházmegyei ügyész jelenti Bodnár Lajos sóstófalvai eldkönyörgőnek a vámosújfalusi egyház elleni 37 frt 29 kr. követelésére nézve, hogy ez ügy azért nem volt lebonyolítható, mert Végh Bertalan úr egy 30 frtos pénzküldemény átvételét mindaddig el nem ismerheti, míg a leadó vevényen aláírását nem látja; ennek kiderítéséig pedig a végleszámlálás meg nem ejthető; ezzel kapcsolatban olvastatott Bodnár Lajosnak ugyanezen kérdés megoldását sürgető kérvénye.

Miután Bodnár Lajos ily tárgyú kérvényére közgyűlésünk már 1889. tavaszi jegyzőkönyvének 59. pontjában határozatilag intézkedett, jelen kérvényét tárgytalannak tekinti. A kérdéses ügy pedig csak Végh Bertalan úr ebbeli. és egyáltalán a vámosújfalusi egyház ügyeire vonatkozó jelentése után lévén elintézhető, annak mielőbb leendő betervezésére felkéretni határozatott.

21. Mult évi őszi gyűlésünk jegyzőkönyvének 19. számú pontjára vonatkozólag jelenti egyházmegyei ügyész, hogy Farkas Gyula szerencsi ügyvéd a harkányi egyház 70 frt követelését megfizette.

Tudomásul szolgál.

22. Őszi gyűlésünk 16. számú határozata szerint az egyházlátogatás utasíttatott, hogy adjon jelentést arról hogy a kistárkányi egyház eleget tette-e mult évi tavaszi gyűlésünk azon határozatának, hogy eladni szándékolt 14 hold erdejének eladhatása céljából, a megyei közigazgatási bizottság erdészeti osztályától az engedélyt kérje ki? Erre nézve jelenti egyházlátogatás, hogy a tárkányi egyház előjárósága a kellő lépést megtette, de

kérelmével az illető hatóság által elutasított, mert az indokolás szerint az ily erdők (köztulajdon) a földmívelési minisztérium engedélye nélkül mindaddig el nem adhatók, míg a hullámtér nincs teljesen megállapítva.

Egyházmegyei közgyűlésünk míg a kívánt miniszteri engedély ki nem eszközöltetik, az ügyet függőben hagyja.

23. A kis- és nagytárkányi társegyházak mult évi tavaszi gyűlésünk 30. számú határozatával utasítva lettek, hogy életveszélylyel fenyegető templomok javítását azonnal munkába vegyék, a tetemes összegre felszaporodott ártér és adóhátrálékot kivetés útján törleszszék s a tett intézkedésekről esperesi hivatalunknak jelentést tegyenek. Nevezett egyházak a jelentéstételt elmulasztván, azzal az egyházlátogatás bizatott meg, mely is most jelenti, hogy a templom javítása tényleg munkába vétett, s a további munkákra Kis-Tárkányban kivetés is történt, a nagytárkányiak azonban ennek eszközlését s a hozzájárulást megtagadták, mert magukra nézve sérelme-nek tartják, hogy rájuk oly terhek is kivettetnek, melyeket Kis-Tárkány nem kivetésből, hanem az egyház pénztárából fedez, és mert a templomi székekből a kistárkányiak nem fedeznek nekik arányos és méltányos részt; ugyanezen okokból nem járulnak az adóviseléshez sem mindaddig, míg e tekintetben ki nem elégtettetnek, ellenkező esetben szíves készséggel viselik az arányos terheket.

Egyházmegyei közgyűlésünk az egyházlátogatás jelentéséből, de más közvetett úton is értesülvén arról, hogy a nagytárkányiaknak részben jogos és méltányos követelésük van, mire nézve ha kielégíttetnek, igérik, hogy teljes készséggel járúlnak minden tehernek $\frac{1}{3}$ -ad részbeni viseléséhez: hogy a két társegyház közt az annyira szükséges béke, méltányos egyezés kötése által helyre állíttassék, ennek eszközlése végett Keresztúri József tanácsbíró és dr Keső Géza egyházmegyei ügyészt küldi ki, felhíván az ottani segédlelkészt is — mint a ki az ottani viszonyokkal ismerősebb, — hogy küldöttségnek feladata teljesítésében segélyére legyen.

24. Olvastatott mult őszi közgyűlésünk jegyzőkönyvének 37. száma alatt határozatával a kisdobszai egyházba a tűzvész által elhamvasztott egyházi épületek újraépítési tervezetének megvizsgálására s az építkezés célszerű megejthetéséhez szükséges útmutatások megtételére kiküldött bizottság jelentése, melyből azon értesítést nyeri közgyűlésünk, hogy a küldöttség úgy az emelendő épületek tartósságára, mint célszerűségére és csínosságára nézve olyan utasításokat adtak, úgy intézkedtek, s az egyházi előljáróság, sőt a gyülekezet jó részének közbejöttével és belenyugvásával oly tervezet és építési szerződést létesítettek, hogy ha az épületek ezek figyelemben tartásával építetnek fel: a kisdobszai egyházzal egyházmegyénk, jobban rendezett egyházainak száma szaporodni fog.

A jelentés örömmel és megnyugvással vétetik tudomásul.

25. A tolcsvai egyház anyagi ügyeinek, különösen alapítványi tőkéinek s azok kezelésének megvizsgálásával megbízott küldöttség jelenti, hogy ez idő szerint az orgona-alap 699 frt 92 kr; organista-alap 76 frt 79 kr; tanító fizetési-alap 38 f, 33 kr; Csóke-alap 210 frt; Brassai Liszkai-alap 100 frtot tesz; összesen 1125 frt 04 kr. Ezen felül kötvényes követelés 1156 f. 50 kr, de melyből 139 frt 20 kr a kötvény betáblázása dacára kétes. Van még egy darab (Nagy Barnabás-féle 200 frtos és egy darab (Csontos János és társai-féle) 100 frtos kötelezvény is, de ezek az elől kimutatott orgona-alap 699 frt 92 kr összegébe vannak befoglalva az abból elköltött összegnek fedezetére.

Közgyűlésünk midőn a jelentést tudomásul veszi, egyszersmind szigorúan utasítja a tolcsvai presbyteriumot, hogy az alapítványi összegeket fel ne használja; utasíttatni rendeli továbbá a kimenendő egyházlátogatást is, hogy az orgona-alap kiegészítésére kijelölt 200 frtos kötvényre és 84 frt 92 krról szóló takarékpénztári betéti könyvre, nem különben a Brassai Liszkai-féle alapítvány pótlására rendelt 100 frtos kötelezvényre ezek alapítványi minőségét vezesse rá.

26. a) Tóth Lajos egyházmegyei tanácsbíró őszi gyűlésünk 39. számú határozatával azzal bizatván meg, hogy a berzéki egyház kihelyezett tőkepénzeiről kiállított kötvényeket átvizsgálva, a kellőleg nem biztosított vagy nem biztosítható tőkéket azonnal felmondja; továbbá hogy a templomon szükségeselt javítások célszerű eszközölhetése végett tervezetet készítsen: betérjesztett jelentésében előadja, hogy megbízatásához híven a kellőleg nem biztosított tőkéket felmondotta, a kötvények kiállítása körül tapasztalt hiányok pótlására a presbyteriumot utasította; hanem Major István 354 frtos kötelezvényét — habár sem az egyenes adósnak sem jótállónak nevére ingatlan tulajdon nincs telekkönyvezve, de mivel mégis tekintélyes ingatlannal rendelkeznek, nem mondotta fel, s e tekintetben határozathozatalra egyházmegyei közgyűlést kéri. A templomjavításra vonatkozó észrevételeit élől szóval közölte presbyteriummal, hangsúlyozván jelentésében, hogy annak újítása immár halaszthatatlanná lett, s hogy az, az épen e célra rendelt s jelenleg 771 f. 94 krt tevő alapnak felhasználásával még a jelen év folyamán teljesíthető lesz.

Egyházmegyei közgyűlés, midőn a berzéki egyház pénzügyi helyzetét részletesen feltüntető jelentést helyeslő tudomásul veszi s az abban jelzett intézkedéseket helybenhagyja: a Major István 354 frtos kötvényére nézve határozza, hogy nevezett adósnak édes atyja Major Zsigmond hívassék fel a jótállásra; a felhívás eredménytelensége esetén azonban a kölcsön azonnal felmondandó, mely

intézkedés megtételével, valamint a csekélyebb mennyiségű s kellőleg nem biztosított kölcsönök felmondásával az egyházmegyei ügyész bízatik meg.

b) Ugyanazon közgyűlés 40. számú határozatára vonatkozólag, mely a berzéki lelkész fizetéséhez tartozó 3 öl fának természetben való kiszolgáltatását s a tanító fizetéséhez tartozó $1\frac{1}{2}$ öl fa árának a tanító-alapra leendő tőkésítését rendeli el, jelentésében azt adja elő, hogy végre sikerült presbytériumot az egyházmegye ismételt határozatának az egyházra nézve üdvös voltáról meggyőzni; minek folytán határozatba ment, hogy a lelkész részére fizetendő 3 öl fa beszerzésére szükséges pénzüsszeget az egyház híveire vetendik ki s e nemű kiadás az egyház pénztárát nem fogja terhelni.

Az 1879 évtől tőkésítettni rendelt $1\frac{1}{2}$ öl fa árából mindezeidig csupán 50 frt folyt be, a többi kivetett összeg bevehetetlenné lett, sőt az újabb időben a kérdéses pénz már ki sem vette; ugyanazért ajánlólag terjeszti közgyűlés elé a presbytériumnak azon kérelmét, hogy — tekintettel az egyház híveinek, különösen a birtokos osztálynak számbeli nagy mérvű megfogyatkozására — ezen $1\frac{1}{2}$ öl fa árának tőkésítését mint a mire a legjobb akarat mellett is képtelenek, beszüntetni engedélyezze.

Egyházmegyei közgyűlés, midőn a jelentést helyeslőleg tudomásul veszi egyszersmind a presbytérium kérelmét méltányolva megengedi, hogy az $1\frac{1}{2}$ öl fa árának a tanítói alapra rendelt tőkésítését a kérvényben felsorolt indokok alapján az egyház jövőre beszüntethesse.

c) Ugyanazon közgyűlés 41. számú határozatára vonatkozólag jelenti, hogy a tanítói 6 hold föld bérletének és az $1\frac{1}{2}$ öl fa árának tőkésítésénél eleinte azon szabálytalanság történt, hogy az alap nem külön, hanem a közpénztári tőkével együtt kezeltetett s csak később, az egyházmegye utasítása folytán választatott el attól. Helytelen célra való fordítás vagy elkezézés esete azonban nem forog fenn.

Tudomásul vétetik.

27. Olvastatott Nagy Károly szomotor-b.-vécsi lelkész kérvénye, melyben egyfelől az iránt folyamodik, hogy 1889. évi tavaszi gyűlésünk alkalmával ellenében hozott fegyelmi bírósági ítélet megváltoztattassék, olyformán, hogy ő nemcsak azon 278 frt összeg megtérítése alól — melyben elmarasztatott — oldoztassék fel, hanem azon felül részére még 122 frt 60 kr ítéltségek meg; továbbá hogy őszi gyűlésünk jegyzőkönyvének 10. pontjában található eme kifejezés „a Szomotor b.-vécsi egyház és lelkészének gondnokságával volt megbízva,” mint reá nézve sérelmes, megváltoztattassék, illetve kiigazítottassék.

Miután a kérvényben foglalt első ügy már jogerős, sőt a kérvényező által is megnyugvással fogadott ítélettel el lett intézve, annak ismételt tárgyalásába közgyűlésünk

nem bocsátkozik, hanem a kérvény másik tárgyát illetőleg mult évi őszi gyűlésünk jegyzőkönyvének neheztelt kitétele úgy módosíttatik, hogy nem a lelkész helyeztetik gondnokság alá, hanem „a szomatori egyház vagyona és a lelkészi javadalom kezelésének felügyeletére nevezetik ki felügyelő, és pedig ezúttal Végh János kiskövesdi lelkész személyében. Imént nevezett felügyelő-lelkész, az egyházlátogatás jelentése következtében megbízatik azzal is, hogy a Kozma Sámuelnének fizetendő 40 frt összeget első sorban a sátoralja-ujhelyi polgári takarékpénztárba helyezett összeg kamataiból, ha az elegendő nem lenne, a tőkéből is vegye ki, és a peres összeg kifizetése által az egyház kárával járó pert szüntesse be.

Ugyancsak utasíttatik felügyelő-lelkész, hogy az egyházmegyei ítélettel már elintézett számadási kérdések feszegetésébe ne bocsátkozzék, és hogy eljárásáról egyházmegyei közgyűlésünknek minden alkalommal jelentést tegyen; megjegyeztetvén, hogy a felügyelő-lelkész fuvar költségeit a szomatori egyház pénztára köteles fizetni.

Egyidejűleg a szomatori egyház presbiteriuma is utasíttatik, hogy 1889-ik évi gondnoki számadásait a kiadott utasítás és minta szerint elkészítve, esperesi hivatalunkhoz haladéktalanul terjeszsze be.

Egyházmegyei ügyész pedig megbízatik, hogy a most kinevezett felügyelő-lelkésszel együtt működve a Kozma Sámuelné-féle követelés eredetét és természetét felderítse és arról legközelebbi gyűlésünkre jelentést tegyen.

28. A leleszi előkönyörgői állomás Furik János lemondása folytán megüresedvén,

annak betölése esperes úrra bízatik.

29. Mult évi őszi gyűlésünk jegyzőkönyvének 14. számú határozatával az egyházlátogató-küldöttség bízatott meg azzal, hogy egyfelől a kenézlői lelkész, másfelől a kenézlői és vísi egyházak presbiteriumainak meghallgatásáról a vísi egyház rendezésére nézve részletes javaslatot terjeszszen jelen gyűlésünk elé.

Egyházlátogató-küldöttség ez ügyre vonatkozólag most jelenti, hogy a vísi egyház godozására felhívott Sarkady Antal kenézlői lelkész határozottan kinyilatkoztatta, hogy nevezett egyház godozását csak azon esetben hajlandó elvállalni, ha Kenézlőn önálló tanítói állomás létesíttetik s ennek folytán ő a tanítói teendők végzése s a felelősség terhe alól feloldoztatik ellenkező esetben annyival inkább nem vállalhat magára több terhet és felelősséget, mivel a vísi egyház godozása, — főleg jelen körülmények közt — bárkinek is egész idejét igénybe veszi. A lelkész ezen nyilatkozatához járul még a kenézlői presbiterium azon kijelentése, melyszerint az egyháztagok, részint csekély számuk, részint szegénységök miatt képtelenek arra, hogy egyházuk, vagy iskolájuk érdekében

bármily csekély áldozatot is hozzanak; de meg azért, — hogy Vist ők lássák el lelkésszel — magokat külön tanítói állomás létesítésével s az azzal együtt járó díjazással megterhelni épen nem hajlandók.

A dolgok illetén állapotában, — mivel a visi egyháznak, Kenézlőn kívül bármely más egyházhoz való csatolása a helyi viszonyok, de saját érdeke miatt is alig volna lehetséges; — s mivel a visi egyháznak előbbre haladását különben sem fényes kilátással bíztatná a Kenézlőhöz való affiliáció: küldöttség indítványozza, «hogy Vison egy ideig a jelenlegi tanítói fizetés és aprólékos papi javadalmak összezatolása által előállítható jövedelemre, — mely legkevesebb 400 frtra tehető, — káplán-tanítóság szerveztessék; annyival inkább, mivel magok a vísiak is ezen intézkedéstől várják és remélik egyházi- és különösen szánandó állapotban sinlődő iskolájuk ügyeinek előbbrehaladását. — Kajdi Menyhért jelenlegi tanító, fontos okokból változásba teendő. — Ilyszerű intézkedés folytán kilátás van arra, hogy egy — hivatását jól felfogó káplán-tanító vezetése mellett, a visi egyháznak néhány év múlva nemcsak temploma lesz, hanem iskolája is kiemelkedik eddigi szomorú helyzetéből.

Közgyűlésünk a küldöttség jelentését helyeslő tudomásul véve, az indítványt magáévá teszi, s a káplántanító berendelését esperes úrra bizza.

30. A visi egyházból jelenti egyházlátogatás, hogy a bodrogközi tiszaszabályozó-társulat a lelkészi és tanítói földekből egy részt kisajátítván, azon bizonyos területért az egyházat 385 frt 02 krral kárpótolta volna. ez összegből azonban 242 frt 55 krt az egyház hátrálékos ártéri adójának törlesztésére viszsztatartott; jelenti továbbá, hogy a visi egyház előljárósága a templomépítési-alapból 100 frtot az egyház napi szükségeinek fedezésére illetéktelenül felhasznált; s végre, hogy ugyanazon előljáróság a Kun Pál zalkodi lakos és felesége által régebben kölcsönként 5 köből magtári gabona után a kamatokat már évek óta be nem vette.

A visi egyház előljárósága szigorúan utasíttatik, hogy az ártéri adóhátralékba visszatartott 242 frt 55 krt, — minthogy ez összeg — mint a lelkészi és tanítói földekből elfoglalt terület értéke — a lelkész és tanító fizetésének fedezésére volt tőkésítendő — térítse vissza oly módon, hogy azt az egyház tagjaira -- kik az adót fizetni tartoztak — az ott szokásos kulcs szerint vesse ki és tőlük hajtassa be. Úgyszintén köteleztetik a visi előljáróság, hogy a templomépítési-alapból elköltött 100 frtot hasonló módon visszatérítse, Kun Pál és felesége ellenében pedig az általuk kölcsönvett 5 köből gabona és hátrálékos kamatainak behajtása iránt egyházmegyei ügyész útján a kellő lépéseket haladéktalanul megtegye.

31. Kajdi Menyhért visi tanító, az egyházmegyei bíróság által 1888-ik évi őszi gyűlésünk alkalmával reá büntetesképen szabott 30 frt pénzbírság elengedése iránt folyamodik, kérel-

mét indokolja azzal, hogy ő eddig viselt tanítói állásáról lemondván, eddigi jövedelmétől elesik, nem valami fényes helyzetén tehát legalább ezen bírság elengedése által könnyítve legyen.

Közgyűlésünk — tekintetbe véve folyamodó felhózt indokolását — kérelmét teljesíti s a 30 frt bírságot elengedi.

32. Ugyancsak Kajdi Menyhért visi tanító megrongált egészségére való hivatkozással az iránt folyamodik, hogy eddig viselt tanítói hivataláról lemondván, nyugdíjaztatása iránti kérvényét egyházmegyénk az illető miniszteriumnál lehetőleg pártolja.

Tekintettel arra, hogy folyamodó tanító e téren 25 év óta működik s hogy eddig viselt hivatalának kötelességeit megrongált egészsége miatt kellő eredménnyel nem teljesítheti, nyugdíjaztatása iránti kérvényét pártolólag terjesztetik fel az illető hatósághoz. Folyamodó egyúttal utasíttatik, hogy ezen kérvényt, újból kiállítva, illető helyre löendő felterjesztés végett adja be esperesi hivatalunkhoz.

33. Olvastatott a megyasszói járás egyházlátogató küldöttségének jelentése, melyben ajánlólag terjesztetik közgyűlésünk elé Szántay István berzéki lelkésztanítónak, az ottani presbyterium által is méltányosnak talált és elfogadott kérvénye, melyben az iránt folyamodik, hogy a részére segédtanító-tartás feltétele alatt megajánlott évi 60 frt a tanító javadalmához tartozó földbirtok évi haszonbéréből segédtanító tartás kötelessége nélkül is megadassék.

Egyházmegyei közgyűlésünk tekintettel egyrésről arra, hogy 60 frtból segédtanítót tartani képtelenség, másfelől arra, hogy kérvényező lelkésztanító a tanítói kötelességeknek minden tekintetben pontosan eleget tesz s a tanításban szép eredményt mutat fel: kérelmét maga részéről megadja, s az erre vonatkozó határozatot pártolólag terjeszti a főtiszteletű egyházkerületi gyűlés elé.

34. Olvastatott Bodnár István nagy-cigándi és Oláh József kis-cigándi gondnokoknak mint a cigándi egyház megbízottjainak a lelkési díjlevél értékének leszállítása iránt beadott folyamodványa, melyben kérelmezik az egyház nevében, hogy

1. Az eddigi 150 azaz egy százötven köből gabona fizetés szállíttassék le 100 azaz száz köbölre;

2. A lelkész javadalmához tartozó földekért az esedékes állami és ártéri adót jövőben a lelkész fizesse.

3. A 16 öl kemény tűzifa változtattassék át puha fára s abból két öl a tanító failletményéhez csatoltassék;

4. A kis-cigándi zsellértelek, melynek eddigi bérletét a lelkész használta, az egyház közszükségeinek fedezésére fordíttassék.

A kérelem tárgyának és indokainak megvizsgálására s a kérelmet illetőleg a meg, — vagy meg nem adhatás iránti véteményadás végett Zombory Gedő papi

és Pilissy Nándor világi tanácsbírák küldetnek ki; jelentésük őszi közgyűlésünkre bevértván.

35. Olvastatott a nagy-rozvági egyházba kiküldött Meczner Béla egyházmegyei gondnok és Komjáthy Gábor egyházmegyei jegyző — mint küldöttség jelentése, melyben a múlt őszi közgyűlésünk 36 sz. határozata értelmében, a beszerzett s jelentésükhöz csatolt hiteles adatok alapján, a régi és a jelenlegi ártéri adó különbözetet, küldetésük és megbízatásukhoz híven, következőleg állapították mag:

A nagy-rozvági lelkészi hivatal ártéri adója az 1881-ik évet megelőzőleg 116 frt 41 kr volt; jelenleg pedig 2.400 ezer és 600.000 frtos két rendbeli állami kölcsön címen évenként 168 frt 55 kr ártéri adó terheli a lelkészi birtokot. Összehasonlítva e szerint az 1881-ik — mint a csatornázási munkálatok foganatosítását megelőző évi 116 frt 41 krt és a jelenlegi 168 frt 55 kr ártéri adó összeget, kitűnik hogy az eredeti és jelenlegi ártéri adó különbözet. — vagy is azon adóösszeg, melyet az egyházmegye nevezett számú határozata értelmében jövőre a lelkész tartozik fizetni — 52 frt 14 krt tesz.

Küldöttség jelentése folytán, múlt évi őszi közgyűlésünk 36 sz. határozata értelmében kimondja s elrendeli, hogy az 52 frt 14 krnyi ártéri adó különbözetet — a lelkészi hivatal legújabb betöltésétől kezdve — jövőre a lelkész köteles fizetni; ellenben az eddigi összes — mindennemű adóhátralékok, valamint jövőre az összes állami adók és az 52 frt 14 kr levonásával az ártéri adó fizetésére is az egyház köteleztetik.

36. Ugyanazon küldöttség esperesi hivatal által véleményadásra hivatván fel a hozzá beterjesztett azon kérvényre nézve is, melyben Lábos István rozvági helyettes lelkész úgy a maga mint testvérei nevében azt kérelmezi, hogy az édes atyja — néhai Lábos Endre volt rozvági lelkész és hívei között kötött szóbeli egyezség — melynek értelmében édes atyja a lelkészi hivatal javadalmához tartozó bizonyos legelő területet az egyház híveinek oly célból engedett át, hogy annak jövedelméből a lelkészi birtok után esedékes állami és ártéri adókat fizessék — az elhalt lelkész örökösire érvénytelennek nyilváníttassék; továbbá, hogy ezen legelőterületnek a haláleset napjától, vagyis 1889. május 23-ik napjától esedékes jövedelme az árvák részére az egyház által visszafizettessék: küldöttség folyamodók kérelmét jogosnak és méltányosnak találván, indítványozza: mondja ki egyházmegyei közgyűlés, hogy a mennyiben a néhai Lábos Endre és hívei közt létrejött egyezség érvénye a lelkész halálával kétségbevonhatlanul megszűnt: a legelőnek 1889. május 23-ikától esedékes jövedelme az árvákat illeti; s tekintettel egy részről arra, hogy a kérdés alatti legelő a jelzett évben 260 frtot jövedelmezett, másfelől arra, hogy a legelő bérlet ideje rendes szokás szerint ápril hó 24-től 6 hónapra számítatik: a 260 frt legelőbér jövedelemből az ápril 24 — május 23-ig, vagyis a lelkész

halála napjáig eltelt egy havi időre esedékes 43 frt 33 kr. leszámításával felmaradt 216 frt s 67 krt az egyház az árváknak visszafizetni köteles.

Közgyűlésünk a küldöttség indítványát helyeselve, határozatilag kimondja, hogy a néhai Lábos Endre rozvági lelkész és hívei közt volt szóbeli egyezség az egyezkedő lelkész örököseit nem kötelezi, annyival inkább mivel azon egyezség különben is törvényeinkbe ütköző volt; ugyanazért a legelő 260 frtot tevő 1889-ik évi jövedelméből — egy havi időre eső 43 frt 33 kr. leszámításával — 216 frt 67 krt az egyház az árváknak visszafizetni köteleztetik.

37. Olvastatott a bacskai anyaegyházhoz tartozó battyáni társ-egyház presbytériumának folyamodványa, melyben előadva, hogy Kovács János ottani egyháztag, aki több évvel ezelőtt egy telekből álló birtokot vásárolt, az ott szokásos birtokarány szerinti egyházi adózást megtagadta: kérelmezik, hogy nevezett egyháztag egyházi kötelezettségének teljesítésére utasíttassék.

Közgyűlésünk a presbytérium kérelmét egészen jogosnak találja s kimondja, hogy Kovács János a reá birtok arányában kivetett egyházi adót fizetni köteles.

38. A kesznyéteni egyházból jelenti egyházlátogatás, hogy az ottani presbytérium mind ez ideig nem tett eleget múlt tavaszi gyűlésünk 42. számú azon határozatának, mely szerint két rendbeli — 65 és 30 frtos — követelésének biztosítására utasított; amennyiben azokat máig sem vette kötvényre; továbbá, hogy az egyházi hivatalnokok fizetése nem szolgáltatott be.

A presbytérium szigorúan utasíttatik, hogy mindkét rendbeli kötelességét teljesítse, s arról esperesi hivatalunknak még őszi gyűlésünk előtt jelentést tegyen.

39. A berzéki egyházból jelenti egyházlátogatás, hogy az ottani presbytérium nemcsak hogy nem vette figyelembe múlt őszi gyűlésünk azon utasítását, hogy oly munkákért, miket az egyház tagjai önerejükkel teljesíthetnek — az egyház pénztárát kiadásokkal ne terhelje, sőt újabban egészen illetéktelenül 10 frt tiszteletdíjt adott a gondnoknak, a különben is nagy mértékben igénybe vett csekély pénztár terhére.

Közgyűlésünk ismételve utasítja a berzéki egyház presbytériumát, hogy a közmunkával teljesíthető szolgálmányokkal az egyház pénztárát ne terhelje, az indokolatlanul kiadott 10 frtot pedig a gondnoktól térítse vissza s azt a jövő gondnoki számadás bevételei közé vegye fel.

40. A h.-kaki egyházból jelenti egyházlátogatás, hogy ott úgy a rendes állami- mint az egyenértéki adó, valamint a tanítói nyugdíj illeték nagy összegű hátraléokra növekedett fel.

Miután a h.-kaki egyház az adók elhanyagolása miatt már egy ízben a válság szélére jutott s abból csak nagy nehezen tudott kivergődni, hogy ez eset ne ismétlődjék, közgyűlésünk szigorúan utasítja az illető presbyteriumot, hogy úgy az állami, mint az egyenértéki, valamint a tanítói nyugdíj-illeték kifizetésére tegye meg a kellő lépéseket s azok kifizetéséről tegyen jelentést esperesi hivatalunknak.

41. Borcsik János h.-kaki tanító az egyházlátogatás útján panasolja, hogy Balogh Dániel ottani birtokos különben ez idő szerint szerencsi ügyvéd, a díjlevélben meghatározott tanítói fizetést megtagadta; ugyanazért kéri egyházmegyét, hogy nevezett birtokost kötelezettségének teljesítésére utasítsa.

Közgyűlésünk Balogh Dániel szerencsi ügyvédet s kaki birtokost felhívja, hogy a kaki egyház belhivatalnokainak díjlevél szerint megállapított évi díjt az egyetemes konvent 1885-ik évi 62. számú rendelete értelmében a netán elmaradt évekről is fizesse meg.

42. A megyasszói járáskör egyházlátogató küldöttsége jelenti, hogy a sóstófalvai előkönyörgő tanító állami adója immár 90 frt hátrálékra emelkedett fel.

Szigorúan utasítja közgyűlésünk a sóstófalvai presbyteriumot, hogy az adóhátrálék kifizetése iránt haladéktalanul intézkedjék.

43. Ugyanazon egyházlátogató küldöttség jelenti a kisdobszai egyházból, hogy a tanítói nyugdíj illeték, annak dacára, hogy az esedékes összeg évenként felvétetik a községi költségvetésbe, már 10 év óta hátrálékban, az az fizetetlenül van.

Közgyűlésünk utasítja a kisdobszai presbyteriumot, hogy a hátrálékos tanítói nyugdíj illeték kifizetése iránt oly megjegyzéssel figyelmeztesse az ottani előljáróságot, hogy ha e tekintetben kötelezettségének az előirányzat dacára nem teend eleget, ellenében a megyei közigazgatási bizottsághoz fog feljelentés tétetni.

44. A zombori egyházra vonatkozólag roszalva jelenti egyházlátogató küldöttség hogy az ottani helyettes lelkész-tanító sok tekintetben elhanyagolja hivatalos állásával, együtt járó kötelességeit. Nevezetesen: a gondnoki számadás nem vezetetik törvényszerűen; az iskola növendékeinek tanítása teljesen el van hanyagolva annyira, hogy azok oly tudatlanul kerülnek ki az iskolából, a mint oda mentek.

Mivel az illető helyettes lelkész-tanító ellen különösen a tanítás elhanyagolása miatt már többször tétetett panasz: közgyűlésünk megbízta s felkéri esperes urat, hogy az illetőt maga elé idézvéen oly figyelmeztetéssel utasítsa kötelességének pontosabb teljesítésére, hogy ismételt panasz esetén fegyelmi eljárás fog ellene indíttatni,

45. Hasonló elszomorító jelentést ad egyházlátogató küldöttség a taktakenézi egyházból, különösen pedig annak lelkész-tanítójáról.

Miután az egyházlátogató küldöttség jelentéséből az tűnik ki, hogy a taktakenézi lelkész-tanító viselkedése igen sok tekintetben ellenkezik a lelkészi és tanítói állás méltóságával s így fegyelmi vétség esete látszik fenforogni: elnök esperes úr megbíztatik, hogy az illető lelkész-tanítót öngazolásra hívja fel, s ha szükségét látja, a fegyelmi eljárást ellene bevezetve, a bizonyítékok beszerzése iránt intézkedjék, hogy e tárgyban már őszi gyűlésünk alkalomával fegyelmi bírósági ítélet legyen hozható.

46. A golopi egyházra vonatkozólag jelenti egyházlátogatás, hogy a vallásos s áldozatkész báró Vay család adományai dacára az egyháznak úgy anyagi, mint szellemi életében a hanyatlás és sülyedés s ennek folytán előállott zavarok jeleivel találkozott.

Miután közgyűlésünk az egyházlátogatás jegyzőkönyvi jelentése folytán arról győződött meg, hogy a golopi egyház sülyedését és hanyatlását főleg az anyagi zavarok okozzák, az egyház pénzügyeinek megvizsgálása és lehető rendezése végett Gecsei Péter tanácsbíró és dr Kesső Géza egyházmegyei ügyészt küldi ki, jelentésüket őszi közgyűlésünkre bevárván.

47. A tállyai egyházból jelenti egyházlátogatás, hogy ott az egyházi adóhátrálék 2767 frt 50 kr-ra szaporodott fel, melynek behajtására ha haladéktalanul nem tétetik szigorú intézkedés, az egyház sorsa — a mindinkább mostohábbá váló hegyaljai viszonyok között — végzetessé, kötelezettségének teljesítése pedig épen lehetetlenné válhatik.

Közgyűlésünk a tállyai egyház előljáráóságának az egyházi adók és hátrálékok behajtása körüli mulasztása felett méltó megütközését fejezi ki s egyúttal szigorúan utasítja nevezett előljáráóságot, hogy e nagy mértékű hátrálék behajtása iránt a törvényes lépéseket haladéktalanul tegeye meg.

48. A szentesi járás egyházlátogató küldöttsége roszalólag jelenti a vajdácskai egyházzól, hogy az ottani presbytérium az egyház érdekében teljesített bárminemű eljárásáért az egyház pénztárának terhére jelentékeny összegeket számít fel.

Közgyűlésünk, midőn az eddigi eljárást heiyteleníti, egyszersmind a legkomolyabban utasítja a vajdácskai egyház presbytériumát, hogy jövőre minden e nemű, az egyház pénztárának megterhelhetésével járó költekezést kerüljön.

49. Ugyanazon egyházlátogató küldöttség jelenti, hogy a királyhelmecei tanítói hivatal után a jelenlegi tanító ottani működésének ideje óta az összes állami adó hátrálékban van.

Közgyűlésünk szigorúan utasítja a királyhelmeci presbytériumot, hogy az adó kifizetését haladéktalanul eszközölje.

50. A cigándi járás egyházlátogató küldöttsége jelenti, hogy a lácai egyház előjárósága a lelkészi és tanítói kaszálóból a csatornázás következtében kisajátított bizonyos területért fizetett kárpótlási összeget illetéktelenül elköltötte.

Közgyűlésünk, midőn a lácai presbytérium önkényes eljárását roszalja, egyszersmind elrendeli, hogy az elköltött kisajátítási összeget kivetés útján is előállítsa, azt tőkésítse, s e tőke kamatját a lelkész és tanító részére évenként szolgáltatassa ki.

51. Ugyanazon egyházlátogató küldöttség jegyzőkönyve alapján, az egyházmegyei számvevőszék roszalólag jelenti, hogy a pácini leányegyház gondnoki számadásához nyugták nem lévén csatolva, az egyház anyagi ügyeinek helyes kezelése iránt aggályai vannak.

A pácini leányegyház számadásainak megvizsgálása — a hiányok s esetleges szabálytalanságok felderítése — s azoknak a jövőre leendő megszüntetése végett Zombori Gedő papi és Meczner András világi tanácsbírák küldetnek ki; jelentésük őszi közgyűlésünkre bevéartván.

52. Olvastatott egyházmegyei számvevőszék jelentése a cigándi egyházzól, melyszerint a beadott gondnoki számadás sem a lelkész által nincs aláírva, sem pedig nyugtákkal nincs igazolva; ugyanazért felhívja egyházmegyét, utasítsa a cigándi egyház gondnokát, illetve gondnokait, hogy számadásaikat az egyházmegyei utasítás által meghatározott formában kiállítva s a kellő nyugtákkal ellátva terjeszszék be, és pedig záros határidő alatt az esperesi hivatalhoz.

Egyházmegyei közgyűlésünk utasítja a cigándi egyház gondnokait, hogy számadásaikat az egyházmegyei utasítás által meghatározott alakban, a bevételekre nézve ellen, — a kiadásokra nézve nyugtákkal felszerelve, május hó végéig az esperesi hivatalhoz küldjék be.

53. A vámosujfalusi egyházból jelenti egyházlátogatás, hogy Kosztu Jánosné g. kath. vallású nő, ref. vallású néhai férjétől származott fiú gyermekét a maga vallásában neveli és nevelteteti; s azt, — habár a 12 évet meghaladta, — konfirmatioi oktatás végett a ref. lelkész elé felküldeni makacsul vonakodik.

A vámosujfalusi lelkész utasíttatik, hogy úgy ezen, valamint más vallás sérelmi ügyét, a szükséges orvoslás kieszközölhetése végett, ezen jegyzőkönyvi határozat vétele után az esperesi hivatalhoz tegye át.

54. Ugyancsak a vámosujfalusi egyházból jelenti egyházlátogató küldöttség, hogy az egyház, illetve annak gondnoka a főtiszteletű egyházkerület ügyésze által egy még 1871-ik évben fel-

vett 400 frtos kölcsön megfizetése iránt bepereltetett; melyre nézve presbytérium azon meglepő nyilatkozatot tette, hogy a felmutatott (másolati) kötelezvény szerint e kölcsön tőke az akkori presbytérium és a lelkész által építkezési célokra csakugyan felvétellett, de erről a jelenlegi presbytériumnak ez ideig tudomása nem volt; most azonban kiderült, hogy ez összeget három presbyter és a lelkész akkor magok között felosztották s nem az egyház céljaira használták fel.

Ezen ügynek kellő felderítése végett közgyűlésünk Zombori Gedő tanácsbíró és dr Kesső Géza egyházmegyei ügyészt küldi ki, jelentésüket őszi közgyűlésünkre bevárván.

55. A liszkaik egyházból jelenti egyházlátogatás, hogy a lelkészi és tanítói díjazás fedezésére szolgáló egyházi adóhátrálék felettébb tetemes, s hogy bár az egyházi belhivatalnokok rendszeren fizetnek s most is teljesen ki vannak elégítve: e kielégítés nem az egyháztagnak évi adójából, hanem az egyháznak másnemű e célra fel nem használható jövedelméből eszközöltetik; minek következtében az egyház anyagi helyzete a nagyon szép jövedelem dacára aggasztónak tűnik fel; ugyanazért az egyház vagyona kezelésének megvizsgálása szükségesnek látszik.

A liszkaik egyház anyagi ügyeinek megvizsgálásával s az esetleg szükséges óvó intézkedések megtételével Tóth Lajos tanácsbíró és dr Kesső Géza egyházmegyei ügyész bizatnak meg. Eljárásuk eredményét feltüntető jelentésük őszi gyűlésünkre beváratik.

56. A makkoshotykaik egyházból jelenti egyházlátogatás, hogy a templom keleti oldalfala nagy mértékben meg van repedve, s hogy annak kidőlése meggátoltassék, egy támaszfalat szándékozik az egyház a templom falának sérült részéhez építeni, mely célból az anyaghordást már meg is kezdette; azonban a szándékolt építés Meczner Tamás birtokos úr engedélyétől függvén, az mindaddig, nem eszközölhető, míg nevezett birtokos a támaszfal alapjául szolgáló területet az egyház részére át nem engedi.

Közgyűlésünk Meczner Tamás urat a kérdéses csekély terület átengedése iránt megkeresni és felkérni határozza, s azzal egyházmegyei főjegyzőt bízva meg.

57. A simai leányegyház tanítói díjlevelének az egyházkerületi közgyűlés által hitelesített és megerősített egyik példánya esperes úr által bemutatván az egyházmegyei levéltárba helyeztetik.

58. Özv. Nagy Sámuelné ondi lakos az egyházlátogatás útján panaszolja, hogy néhai Zemlényi Józsefné, bizonyos rész birtokot már régebben az egyháznak hagyományozván, annak átírása alkalmával tévedésből néhai férjének — Nagy Sámuelnek vagyona is az ev. ref. egyház nevére lett telekkönyvezve; ugyanazért kéri egyházmegyét, hogy ezen tévedést ügyész által helyrehozatni illetve megszüntetni kegyeskedjék.

Égyházmegyei ügyész megbízatik, hogy folyamodó panaszának alapos voltáról meggyőződést szerezvén a körülmények szerint intézkedjék.

59. A pthrügyi ev. ref. egyház képviselője útján beterjeszti az újból építendő lelkészlak tervezetét és költségvetését, megvizsgálás és megerősítés végett.

A költségvetésnek a helyszínén leendő alapos szemle utáni elbírálására s esetleg az építési szerződésnek az egyházmegyét megillető jogkörrel való megkötésére közgyűlésünk Tóth Lajos tanácsbíró és Czinke István egyházmegyei jegyzőt küldi ki.

60. Közgyűlésünk az egyházlátogatási jegyzőkönyvekből tudomást nyervén arról, hogy több helyen a lelkészek, tanítók és egyházak községi és megyei póttadóval vannak megróva:

Mihez tartás végett értesítettnek az egyházi előljáróságok, hogy a „zemplénmegyei hivatalos közlöny“ 1889-ik évi július 14-iki, 28-ik számában foglalt közigazgatási bizottsági ítélet szerint a lelkészek, — tanítók és egyházak sem megyei, sem községi póttadót nem kötelesek fizetni.

61. Egyházlátogatási jelentések szerint a b.-olaszi, bacsikai, csanádi, geszthelyi, harkányi, kir.-helmecezi, leányvári legyesbényei és kis-dobszai egyházak tanítói nyugdíj tartozásukkal több évekről hátrálékban lévén,

szigorúan utasíttatnak, hogy tartozásukat a legrövidebb idő alatt s még ez év folyamán okvetlenül törleszszék.

62. Az egyházmegyei tanügyi bizottságban Csécsi Nagy Pál volt sárospataki tanító nyugalomba vonulása folytán egy hely megüresedvén, s ugyancsak az ő lemondása folytán egyik egyházmegyei tanító képviselő választása szükségeltetvén,

közgyűlésünk a tanügyi bizottságba Kovács Ferencz vékei tanítót választotta be, a tanító-képviselőre leendő szavazás elrendelésével pedig elnök-esperes urat bizza meg.

63. Kastély Miklós gopói tanítónak hivatalában való végleges megerősítését múlt őszi gyűlésünk jegyzőkönyvének 35. száma szerint kedvező jelentés feltétele alatt ígérte meg, de nevezett tanító eddig sem mutatott fel kedvező vagy legalább elégséges eredményt.

Közgyűlésünk időt akarván adni arra, hogy nevezett tanító javulását kitüntethesse, még bevárja a nyári körlátogatás jelentését, de egyszersmind kimondja, hogy ha akkor sem nyer kedvező véleményt, Kastély Miklós ellen az elmozdítása iránti lépéseket megteendi,

64. Egyházi törvényeink értelmében a lelkészjelölő-bizottságot minden évben újra kellvén választani, elnökség által a szavazás elrendeltetett.

A megejtett szavazás folytán szótöbbséggel, megválasztottak: rendes tagokúl Tóth Lajos papi, Szinyei Gerzson és Meczner András világi tanácsbírák; póttagokúl Bodolai József papi, Vecsey Oláh Miklós és Bódogh Károly világi tanácsbírák.

65. Farkas László erdőhorvátii egyházttag és társai az iránt folyamodnak közgyűlésünkhöz, hogy rendelje el levétetését, illetőleg eltávolítását azon márványtáblának, melyet Sajgó István egyházi gondnok az újonnan épített torony falába önhatalmúlag tétetett be, s melyre nemcsak a torony építésének idejét, hanem saját nevét is bevéssette, miáltal az a közmegbotránkozásnak és békételenségnek maradandó eszközévé lett.

Miután nincs kellőleg felderítve, hogy vajjon Sajgó István gondnok valóban önhatalmúlag, tehát a presbitérium tudta és beleegyezése nélkül illesztette a torony falába az ő nevét viselő márvány-táblát: ennek a helyszínén leendő megállapítására Czinke István erdőbényei lelkész s egyházmegyei jegyző küldetik ki, kinek jelentése őszi közgyűlésünkre bevértatik.

66. A Miskolczon folyó évi május 6-án tartandó egyházkerületi gyűlésre képviselőkül megválasztottak:

Gecsey Péter, Tóth Lajos papi, Bódogh Károly, Szinyei Gerzson, Pilissy Nándor világi tanácsbírák, Kónya András főjegyző.

67. Segélyért folyamodnak a b.-olaszii, vékei és ondi egyházak; Sohajda János királyhelmei lelkész, Török Józsefné berzéki, Bagdy Istvánné visi, Gönczy Józsefné golopi lelkész özvegyek; Pataki Sándor nyugalmazott tanító, Borcsik Gábor agárdi, Csörghe Endre lukai és Nagy Sándor kiségesi tanítók.

A segélyosztó-bizottság figyelmébe ajánlatnak.

68. Olvastatott az egyházmegyei tanügyi bizottságnak a kebelbeli iskolák anyagi és szellemi viszonyait feltűntető következő jelentése:

Mindenek előtt megjegyzi tanügyi bizottság, hogy az ismétlő iskoláztatás, daczára a téli munkaszünetnek, sokkal kedvezőtlenebb képet mutat, mint a múlt nyári félévben s miután ennek okát abban véli feltalálni, hogy a szülék az ismétlő iskoláztatásért külön tandíjjal rovatnak meg: ajánlja egyházmegye figyelmébe, hogy ez akadályt valami úton-módon háritsa el, illetve tegyen lépést arra nézve, hogy az ismétlő iskoláztatás költségeit vagy a vármegyei közmivelődési pótdó, vagy a községi pénztárak fedezzék, annyival is inkább mivel az ismétlő iskoláztatás már inkább községi, mint felekezeti kötelesség.

A statisztikai adatokra nézve az egyházlátogatói jelen-

tések és táblás kimutatások szerint 44524 lélekszám mellett 6–12 éves iskolaköteles van 2414 fi és 2258 leány, összesen 4672 = a lélekszám 10.4^o/_o-ja; a múlt félévinél több 169-el.

I-kolát gyakorol 2125 fi, 1863 nő = 3988, több a múlt félévinél 267-el, = a lélekszám 8.9^o/_o-ja; = a tankötelesek 85.3^o/_o.

Ismétlő iskola köteles van 889 fi, 937 nő = 1826, kevesebb a múlt félévinél 46-al, = a lélekszám 4.1^o/_o-ja.

Ismétlő iskolát gyakorol 333 fi, 371 nő = 704, = a lélekszám 1.5^o/_o-ja, az ismétlő kötelesek 38.5^o/_o-ja.

Mindennapi iskolát nem gyakorol 289 fi, 395 nő = 684, a múlt félévinél kevesebb 98-al = a tankötelesek 14.5^o/_o-ja,

Ismétlő iskolát nem gyakorol 556 fi, 566 nő = 1122. A múlt félévinél 363-mal kevesebb, = az ismétlő kötelesek 61.4^o/_o-a.

Osztályok szerint VI osztályú iskola van 13, V osztályú 19; IV osztályú 29; III osztályú, községi = 5. Jelentés nem adatott I-ről, Szináról.

Szellemi állásra nézve:

Kitűnők: Báj, Cigánd, Csanáros, Erdőbénye, Karád, Kis-Géres, Kis-Dobsza, Karos, O.-Liszka, Megyasszó nagyobb fi, Nagy-Géres, Örös, Pácín, Pthrügy, Sárospatak mind három, S.-Hidvég, Szada, Tállya, Tárkány, Tisza-Lúc fi és leány, Tokaj, Véke = 25.

Dicséretesek: Gesztely, Hernád-Németi, Hotyka, Kak, Karcsa, Kesznyéten, Kis- és Nagy-Kövesd, Láca, Ladány, Lelesz-Polyán, Mád, Megyasszó kisebb fiú, Olaszi, Rozvány, Semlyén Szerencs, Tarczal fi és leány, Vajdácaska és Vámosújfalú = 21.

Kielégítők: Agárd, Ágcsernő, Bacska, Csobaj, Golop, Harkány, É.-Horváti, Kenézlő, Keresztúr, Legyes-Bénye, Leányvár, Lelesz, Luka, Megyasszó leány, Monok, Ond, Petrahó, Sóstófalva, Szentés, Szomotor, Tolcsva = 21.

Gyengék: Takta-Kenéz, Zombor, Vis = 3. Nincs minősítve 4: Berzék, Király-Helmec, Ricse és Sima. Haladás jelezhető: dicséretesből kitűnővé lett Szada, Tisza-Lúc leány és Tokaj; kielégítőből dicséretessé B.-Olaszi, Gesztely, Hotyka, Kak, Tarczal leány P.-Ladány; Golop gyengéből kielégítővé s Lelesz minősíthetetlenből szintén kielégítővé emelkedett.

Hanyatlottak: Csobaj, Harkány leány, Szomotor, Tolcsva dicséretesből kielégítővé; T.-Kenéz, Zombor, Vis kielégítőből gyengévé.

Rendes tanító van 55; segédtanító 3; lelkész és káplán-tanító 13; ideiglenes 6, nőtanító 2.

Okleveles tanító 59; nem oklevés 5, u. m: a németii ideiglenes, a kaki rendes, a mádi ideiglenes, a karádi segéd és a tolcsvai ideiglenes.

Tanítói lak jó 60, rossz 5 u. m: a kaki, legyesbényei, t.-kenézi, vámosújfalusi és visí.

Tanterem törvényszerű 55; nem törvényszerű 14, u. m. a báji, csanárosi, sóstófalvai, kaki, l.-bényei, l.-pályáni, petrahói, szerencsi, kenézi, tárkányi, zombori, v.-újfalvi, vajdácskai és visí,

Iskolai felszerelés kellő 13, hiányos 51, semmi 5; u. m. Sóstófalván, Kis-Dobszán, Nagy-Géresben, Szentesen, V.-Újfaluban.

Torna eszközökkel csak 3 iskola van ellátva, u. m. a s.-pataki fi és leány, és az o.-liszikai.

Rendezett faiskola van 21, rendezetlen 29, nincs faiskola 8 helyen, u. m. K.-Helmeceken, K.-Kövesden, Monokon, Sáros-patakon, Vékén, Tárkányban, Zomboron és V.-Újfaluban.

Más vallású iskolások:

római kath.	=	112 fi,	67 nő	=	179;
gör. kath.	=	36 fi,	20 nő	=	56;
ág. hitv.	=	25 fi,	19 nő	=	34;
izraelita	=	68 fi,	52 nő	=	120;

Összesen = 231 fi, 158 nő = 389.

Eszerint egyházmegyénkben felekezeti iskolánkba járt

6—12 éves	=	2125 fi,	1863 nő	=	3988;
12—15 éves	=	533 fi,	371 nő	=	704;
más vallású	=	231 fi,	158 nő	=	389;

Összesen = 2689 fi, 2392 nő = 5081 gyermek.

Egyes iskolákra és tanítókra vonatkozó észrevételek.

A megyasszói nagyobb fiiskola tanítója ifj. Zitás István s.-lelkész növendékeivel oly szép eredményt mutatott fel, s az egyházlátogatási jelentés oly nagy dícsérettel emlékezik róla, hogy tanügyi bizottság nevezett iránti elismerésének és méltánylásának jegyzőkönyvében is kifejezést kíván adni. Ugyanott a leány-tanító is nagy szorgalmat fejt ki, azonban hideg modorának megváltoztatására buzdítja tanügyi bizottság.

Hasonlóan dícsérettel emlékezik meg a jelentés a tokaji tanítóról, kit kellően fegyelmezni tudó szigora mellett szép és szelid bánásmód, a tanításban és kérdezésben kiváló ügyesség, kötelességének teljesítésében pontosság és szorgalom jellemznek.

Mint örvendetes körülményt említi fel tanügyi bizottság, hogy Szadán a gyermekek mind, egy e célra szolgáló alapítványból láttatnak el tankönyvekkel.

Am a fény mellett árnyék is van. Így nevezetesen Zomboron az iskola még mindig a legszánandóbb állapotban sinlődik s valóban minősíthetetlen, ugyanazért tanügyi bizottság indítványozza, hogy helyettes lelkésztanító még egy ultimátumban figyelmeztessék, hogy ha a legközelebbi iskolalátogatóság sem ad róla kedvező jelentést, ellene a fegyelmi eljárás meg fog indíttatni.

A *golopi* tanító, bár már egyházmegyeileg megvolt intve, máig sem mutat fel kedvezőbb eredményt, ugyanazért a meg erősítésre nem ajánlható.

*Takta-Kenéz*en az iskolát, a lelkésztanító képtelen volta és tűrhetetlen hanyagsága miatt iskolának sem lehet nevezni. A növendékeket egyházlátogatás leírhatatlan rendetlenségben találta. Semmit sem tudnak, általában a legszánandóbb tudat-

lanságban leledzenek, annyira, hogy egy 3 évóta iskola gyakorló arra a kérdésre: 3 meg 1 mennyi, egész önézettel azt felelte, hogy 3 meg 1 = 1; s midőn a legelsőhöz, a kettesével való összeadás után ezen kérdés tétetett fel: mennyi 8-nak a 4-ed része, a gyermek nem tudván megfelelni, a lelkésztanító azt mondotta: „ilyeneket nem szoktunk itt magyarázni.“

Vison osztályokról tanítási módszerről és tananyag beosztásról szó sem lehet. Összesen két gyermek tud úgy ahogy olvasni. A szenttérténetekből és földrajzból egy pár tételt tudnak könyv nélkül is, de minden értelem nélkül recitálni. Írásuk gyarló; számbeli ismeretük semmi.

L.-Bényén és Sóstófalván az éneklés véghetetlenül gyarló.

Kakban az iskola padlózatlan, padokul gyalúlatlan deszkák szolgálnak, melyek földbe vert karókra vannak szögezve s majdnem oly magasak, mint a korcsmában alkalmazni szokott hosszú asztalok, ugyanazért az írásra különösen alkalmatlanok,

Csanáloson a tanterem szűk, alacsony és homályos, az eredmény ennek dacára is kitűnő. Az egyház utasítatik, hogy a tantermet bővítse ki és emelje annak tetőzetét magasabbra.

T-Ladányban. dacára annak, hogy már többször figyelemztetve volt a presbytérium a javítás eszközzésére, a padok még mindig igen magasak és alkalmatlanok, némely gyermek ki sem látszik közülök.

Erdő-Horvátiban az iskolai felszerelés nagyon hiányos, az előljáróság sem erre, sem pedig az iskoláztatásra nem fordít kellő gondot.

Tolcsván a tanító modorát bizonyos gyávaság, a kérdésnél következetlenség jellemzik. Fegyelmezése sokszor nagyon is erős, ennek dacára tanítványai mégis fegyelmezetlenek.

A csanálosi és s.-hidvégi tanítókat tanügyi bizottság a Nagy Gedeon alapból segélyre ajánlja.

Végül felhívja tanügyi bizottság a körlátogatók figyelmét, hogy miután Zemplén vármegye — a minisztérium által is megerősített — szabályrendeletet bocsátott ki a faiskolák felállítására nézve, jelentésükben ezután adjanak értesítést arról is, hogy mely helyeken szervezték a községek a faiskolákat az egyházakkal együttesen, s mely helyeken tartották meg az egyházak továbbra is saját birtokukban és kezelésük alatt.

69. Egyházmegyénkből közhírdetés útján segélyeztetésre ajánlatnak a kenézlői, vísi és monoki egyházak.
70. Bármely tárból nyerendő segélyre ajánlatnak a vékei egyház, és Nagy Sándor kiségesi tanító.
71. Egyházmegyénkben a legközelebb lefolyt év alatt elhunytak Horkay János tokaji, Lábos Endre rozvágyi. Keresztúri Zsigmond kiségesi, Miskolci Pál cigándi rendes, és ifjú Bagdy István m.-hotykai helyettes lelkész.

Mint megannyi hű munkásnak emlékéét jegyzőkönyvileg örökíti meg közgyűlés. Béke lengjen poraik felett.

72. Mindezen jegyzőkönyvi pontok felolvastatván, hitelesítették.

Az alsózempléni ev. ref. egyházmegye 1890. évi április hó 9—11-ik napjain, Sárospatakon tartott tavaszi közgyűlése alkalmából egybegyűlt egyházmegyei bíróság

tárgyalási jegyzőkönyve.

I.

Felvétetett Sárospatakon 1890. évi ápril hó 9-én, *Kajdi Menyhért*,
visi ev. ref. tanító fegyelmi ügyében.

Jelenlevők:

Az elnökség részéről *Kopré Ferencz* esperes, *Meczner Béla* egyházmegyei gondnok. Szavazó bírák: *Bodolai József*, *id. Ölbei János*, *Zombori Gedő*, *Tóth Lajos* papi-, *Meczner András* világi tanácsbírák, *dr. Kesső Géza* egyházmegyei ügyész, mint a bíróság jegyzője.

Az ekként megalakult egyházmegyei bíróság a vizsgálati iratok felolvasása s az ügy beható megvizsgálása és megvitatása után egyhangúlag következőleg

í t é l t

Kajdi Menyhért visi tanító az egyházi törvény 257. §. h) pontja szerint minősülő fegyelmi vétségben bűnösnek mondatik ki, s ezért ugyanazon törvény 240. §. b) pontjában megszabott büntetésre, azaz feddésre ítéltetik.

Indokok:

Vádlott bűnösnek volt kimondandó, mert a tanuk vallomásai által be lett igazolva, hogy vádlott viselkedése az egyházi hivatalos állás tekintélyét lealacsonyítja. A büntetés kiszabásánál figyelembe vétetett vádlott visszaeső volta, s azon körülmény, hogy 2 éven belől már fegyelmileg büntetve volt.

Az ítélet kihirdettetvén, abban ügy a vádlók, mint a vádlott is megnyugodtak.

Kelt mint fent.

Meczner Béla,
egyházmegyei gondnok, mint az egyház-
megyei bíróság világi elnöke.

Kopré Ferencz,
esperes, mint az egyházmegyei bíróság
egyházi elnöke.

Dr. Kesső Géza,
mint az egyházmegyei bíróság jegyzője.

II.

*Felvétetett az alsözempléni egyházmegyei bíróság által 1890. április 9-én,
Sellei András, t.-lúczy fitanító fegyelmi ügyében.*

Jelen voltak:

Kopré Ferencz, esperes, egyházi-, *Meczner Béla*, egyházmegyei gondnok, világi elnök. Szavazó bírák: *Bodolai József*, *Ölbey János*, *Tóth Lajos*, *Gecsei Péter*, papi-, *Szinyei Gerzson* és *Meczner András*, világi tanácsbírák. Jegyző: *Dr. Kesső Géza* egyházmegyei ügyész.

A bíróság megalakulván, a vonatkozó iratok felolvasása, — panaszlók és vádlott előadásainak meghallgatása után 7 szóval egy ellenében következő

ítéletet hozta:

Sellei András, t.-lúczy ref. fitanító az egyházi törvény 257. §. c) pontja szerint minősülő fegyelmi vétségben bűnösnek találtatik, s ezért ugyanazon törvény 240. §. a) pontja értelmében *intésre* ítéltetik.

Indokok:

Vádlott bűnösnek volt kimondandó, mert a vizsgálat folyamán kihallgatott tanúk vallomásainak összevetésével s vádlott részleges beismeréssel be lett igazolva, hogy vádlott — állásával meg nem egyeztethető és a közerkölcsiséget sértő kifejezéseket használt.

A kiszabásánál azonban, mint enyhítő körülményt figyelembe kellett vennie bíróságnak a vádlott 20 évi kifogástalan sőt kitűnő eredményű tanítói működését, a sértés alkalmával felindult voltát s azon körülményt, hogy felindulása a neki okozott kár által némileg indokolt volt.

Az ítélet felek előtt kihirdetve, abban a vádlott megnyugodott, a panaszlók azonban az ellen felebbeztek.

Kelt, mint fent.

Meczner Béla,

egyházmegyei gondnok, mint az egyházmegyei bíróság világi elnöke.

Kopré Ferenc,

esperes, mint az egyházmegyei bíróság egyházi elnöke.

Dr. Kesső Géza,

mint az egyházmegyei bíróság jegyzője.

III.

Felvétellett Sárospatakon 1890. április 10-én az alsözempléni egyházmegyei bíróság által Görömbei Gábor, gesztelyi tanító elleni panasz tárgyában.

Jelen voltak:

Kopré Ferenc, esperes, egyházi-, *Meczner Béla*, egyházmegyei gondnok, világi elnök. Szavazó bírák: *Bodolai József*, *Ölbey János*, *Keresztúri József*, *Tóth Lajos*, *Gecsei Péter* papi, *Bódogh Károly*, *Szinyei Gerzson* *Meczner András*, világi tanácsbírák, *Dr. Kesső Géza* jegyző.

A bíróság megalakulván, a vizsgálati iratok felolvasása, — a felek kihallgatása és az ügy beható megvitatása után egyhangúlag a következő

ítéletet hozta:

Görömbei Gábor, tanító az egyházi törvény 257. §. c) és h) pontja szerint minősülő fegyelmi vétségben bűnösnek kimondatik s ezért a törvény 240. §. b) pontja alapján *fedésre* ítéltetik.

Indokok:

Vádlott bűnösnek volt kimondandó, mert a vizsgálati iratok által be lett igazolva, hogy a felsőbb hatósága s lelkésze iránti tiszteletet durván megsértette s oly kifejezésekkel élt, melyek tanítói állását lealacsonyítják és mert a XXXVI. zsoltár 1-ső versének templomban történt eléneklése által közbotrányt okozott.

Mely ítélet azonnal kihirdettetvén, abban úgy a vádlott, mint a panaszlól fél megnyugodtak s Görömbei Gábor a gyűlés előtt elnökség által megfeddetett.

Kelt mint fent.

Meczner Béla,

egyházmegyei gondnok, mint az egyházmegyei bíróság világi elnöke.

Kopré Ferenc,

esperes, mint az egyházmegyei bíróság egyházi elnöke.

Dr. Kesső Géza,

mint az egyházmegyei bíróság jegyzője.

Jegyzették: *Kónya András* főjegyző az 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 21' 22, 23, 29, 32, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 58, 63, 64, 66, 67, 68, 69, 70, 71 és 72;

Czinke István jegyző az 5, 24., 28, 30, 31, 44, 46, 47, 53, 54, 55, 56, 57, 59, 60, 61, 62, 65;

Komjáthy Gábor jegyző a 12, 13, 15, 16, 26, 33, 34, 35, 36, 37, 48, 49, 50, 51, 52;

Dr. Kesső Géza világi jegyző a 14, 17, 18, 19, 20., 25, 27, 45-ik pontokat és az I. II. III. törvényszéki pontokat.

A jegyzőkönyvben foglalt tárgyak rövid kimutatása.

1. A gyűlés megnyitása.
2. Esperes úr évi jelentése.
3. Elmaradt tanácsbírák elmaradásukat nem jelentették.
4. Képviselők igazoltatnak.
5. Komjáthy Gábor a lelkészjelölő-bizottság elleni hírlapi vitára vonatkozólag nyilatkozatot tesz.
6. A lelkészválasztásoknál elharapódzott korteskedés meggátlása iránt indítvány tételik.
7. Az egyházmegyei lelkész özvegy árva gyámintézet alapszabályai végleg megállapíttatnak.
8. Az elmúlt évben megválasztott lelkészek megerősíttetnek.
9. Tanítói változások tudomásul vétetnek.
10. Komjáthy Gábor missiói működéséről jelentést ad.
11. A Nagy-Károlyban tartott lelkészi értekezlet felhívása tanulmányozás és jelentéstétel végett bizottságnak adatik ki.
12. Nagy-Kövesd csere-szerződése a kerületre felterjesztetik.
13. Nagy-Géres adásvevési szerződése pártolólág terjesztetik a főtiszteletű egyházkerület elé.
14. A tokaji egyház bizonyos ingatlan birtok eladhatásának megengedését kéri.
15. Sélley András nyugalmazott tanító állandó segélyért folyamodik.
16. B.-Olaszi a vett birtok tehermentességének igazolására utasíttatik.
17. dr Kesső Géza a t.-kenézi egyháznak Tóth Bénéjámín elleni keresetére nézve tesz jelentést.
18. Egyházmegyei ügyész a lácai egyház peres ügyében tesz jelentést.
19. A cigándi egyház és br. Sennyei Lajos közötti peresügy elintézésével küldöttség bizatik meg.
20. Végh Bertalan volt egyházmegyei ügyésztől a vámosujfalusi egyház, és Bodnár Lajos közötti ügy elintézhetése végett felvilágosítás kéretik.
21. Farkas Gyula szerencsi ügyvéd a harkányi egyháznak beszámolt.
22. A tárkányi egyháznak erdője eladhatása iránti kérelme függőben marad.
23. Tárkányba a társegyházak teherviselésének megállapítása végett küldöttség neveztetik ki.
24. A kisdobszai egyházba kiküldött bizottság eljárásáról jelentést ad.
25. A tolesvai egyház tőkéről jelentés tételik.
26. Tóth Lajos tanácsbíró jelentést ad a berzéki egyházba lett kiküldetésének eredményéről.
27. Nagy Károly szomotori lelkész kérvénye visszautasíttatik, s a szomotori egyházba felügyelővé Végh János neveztetik ki.
28. A lelkészi előkönyörgői állás betöltésével esperes úr bizatik meg.
29. A visi egyházba káplántanító rendeltetik.

30. Vis az áltéri adó címen lefoglalt kártérítési összegnek, valamint a templomépítési alapból elköltött pénznek s a magtári követelésnek behajtására utasítatik.
31. Kajdi Menyhért visi tanítónak a pénzbírság elengedtetik.
32. Kajdi Menyhért nyugdíjaztatás végett ajánlatik.
33. Szántay István berzéki lelkész tanítónak segéd tanító tartásra megajánlott évi 60 frt iránti kérvénye pártolólág terjesztetik a ker. közgyűlés elé.
34. A cigándi egyház lelkészi díjlevelének alábbszállítását kéri.
35. A rozvágyi lelkész a régi és jelenlegi áltéri adó különbözet fizetésére köteleztetik.
36. A rozvágyi egyház az elhalt lelkész utódainak legelőbér címen 216 frt 67 kr visszatérítésére köteleztetik.
37. Kovács János battányi egyháztag az egyházi terheket birtok arányában köteles viselni.
38. A kesznyéteni egyház presbytériuma követelésének biztosítására utasítatik.
39. A berzéki egyház utasítatik, hogy a gondnoknak adott 10 frt tiszteletdíjat visszatérítse.
40. H.-Kak az adók kifizetése iránt intézkedjék.
41. A kaki tanító díjlevele szerint meghatározott fizetésének beszoigáltatása iránt folyamodik.
42. A sóstófalvai tanító adóhátrálékának kifizetése iránt a nevezett egyház presbytériuma intézkedésre hívatik fel.
43. A kisdobszai egyház a tanítói nyugdíjhátrálék kifizetése iránt megintetik.
44. A zombori h. lelkész tanító kötelességének teljesítésére utasítatik.
45. A taktakenézi lelkész tanító ellenében a fegyelmi eljárás megindítása kilátásba helyeztetik.
46. A golopi egyház anyagi ügyeinek megvizsgálására küldöttség neveztetik ki.
47. A tállyai presbytérium az egyházi adóhátrálékok behajtására utasítatik.
48. A vajdácskai presbytérium az egyház pénztárának illetéktelen terhelése miatt megintetik.
49. A királyhelmeci tanító adóját az egyház fizesse ki.
50. A lácai egyház az elköltött kisajátítási pénzt térítse meg.
51. A pácini leányegyház ügyeinek megvizsgálására küldöttség megy.
52. A cigándi egyház gondnoki számadását esperes úrhoz adja be.
53. A vámosujfalusi lelkész a vallássérelmi ügyet esperes úrhoz tegye át.
54. Vámosujfaluba bizonyos kölcsön ügyben küldöttség megy.
55. O.-Liszkára küldöttség megy.
56. M.-Hotykán Meczner Tamás úrtól bizonyos kis terület kérendő.
57. A simai tanítói díjlevel levéltárba helyeztetik.
58. Nagy Sámuelné ondi lakos birtokának rendezése iránt folyamodik.
59. A phtrügyi egyház kivetése megerősítettik.
60. A lelkészek s egyházak községi s megyei pótdót nem tartoznak fizetni.
61. Több egyház megintetik, hogy tanítói nyugdíja kifizetése iránt intézkedjék.

62. Tanügyi bizottsági tagul Kovács Ferenc vékei tanító választatik ; az egyházmegyei tanító képviselőválasztásra szavazás rendeltetik.
63. Kastély Miklós kötelességének pontosabb teljesítésére utasítottik ; s ellenében a fegyelmi eljárás megindítása kilátásba helyeztetik.
64. Lelkészjelölő-bizottság megválasztatik.
65. Erdő Horvátiba kiküldött megy.
66. Kerületi gyűlésre képviselők választatnak.
67. Segélyért folyamodók a segélyosztó-bizottság figyelmébe ajánlatnak.
68. Tanügyi bizottság jegyzőkönyve s jelentése tudomásul vétetik.
69. Köz hirdetésre három egyház ajánltatik.
70. Vékei egyház és Nagy Sándor tanító segélyre ajánltatnak.
71. Egyházmegyénkben történt lelkészi halálozások részvétellel vétetnek tudomásul.
72. Jegyzőkönyv hitelesítettik.
I. II. III. törvényszéki pontok.

Betűrendes tárgymutató

arra nézve, hogy mely számú pontok mely egyházakat, hivatalokat
vagy egyeseket illetnek.

- Bacsikai egyházat 61.
 Bagdy Istvännét 67.
 Balogh Dániel ügyvédet 41.
 Bálint Dezső lelkészt 11.
 Battyáni társegyházat 37.
 Berzéki egyházat 26, 39.
 Bodnár Kálmán tanítót 9.
 Bodnár Lajos tanítót 20, 68.
 Bodolai József tanácsbíró 64.
 Bódogh Károly tanácsbíró 64. 66.
 Boresik János tanítót 41.
 Boresik Gábor tanítót 67.
 Czigándi egyházat 19. 34. 52.
 Czinke István lelkészt 11. 59. 65.
 Csanálosi egyházat 61. 68.
 Csörge Endre tanítót 67.
 Egyházakat általában 60.
 Egyházkerületet 6. 10.
 Esperesi hivatal 28. 29. 40. 44. 45. 62.
 Farkas Lászlót és társait 65.
 Futó Béla tanítót 68.
 Gecsei Péter t.-bíró 7. 46. 66.
 Gesztelyi egyházat 61.
 Golopi egyházat 46.
 Gönczy Józsefné lelkész özvegyet 67.
 Görömbei Gábor tanítót III. törvényszéki pont.
 Harkányi egyházat 61.
 Hegedűs János tanítót 68.
 Hogykai egyházat 56.
 Horvátii egyházat 68.
 Hubay József lelkészt 8.
 Kajdi Menyhért tanítót 31. 32 és I. törvényszéki pont.
 Kaki egyházat 40. 68.
 Kastély Miklós tanítót 63.

- Keresztúri József t.-bíró 23.
 Kenézliói egyházat 69.
 Dr. Kesső Géza egyhm. ügyész 23. 26 a) 46. 54. 55. 58.
 Kesznyéteni egyházat 38.
 Király-Helmecezi egyházat 49. 61.
 Kis-Dobszai egyházat 43. 61.
 Komjáthy Gábor 5. 10. 11. 35. 36.
 Kónya András főjegyzőt 56. 66.
 Kovács János battyáni egyháztágot 37.
 Kovács Ferenc tanítót 62.
 Körlelkészeket 68.
 Lelkészeket általában 7. 60.
 Lábos Istvánt és társait 36.
 Láczaei egyházat 18. 50.
 Ladányi egyházat 68.
 Leányvári egyházat 61.
 Legyes-Bényei egyházat 61. 68.
 Liszkaei egyházat 55.
 Meczner Béla egyhm. gondnokot 7. 35. 36. 19.
 Meczner András t.-bíró 51. 64.
 Meczner Tamás birtokost 56.
 Monoki egyházat 69.
 Miskolczi József lelkészt 8.
 Nagy Károly lelkészt 27.
 Nagy Sándor tanítót 67. 70.
 Nagy Sámuelné ondi lakost 58.
 Nagy-Géresi egyházat 13.
 Nagy-Kövesdi egyházat 12.
 Olaszi egyházat 16. 61. 67.
 Ondi egyházat 67.
 Ifj. Ölbei János lelkészt 8.
 Id. Ölbei János t.-bíró 19.
 Páczini egyházat 51.
 Papp Endre tanítót 9.
 Pataki Sándor nyugalmazott tanítót 67.
 Pilissy Nándor t.-bíró 34. 66.
 Pütrügyi egyházat 59.
 Rozvágyi egyházat és lelkészt 35. 36.
 Id. Sélley András lácai nyugalmazott tanítót 15.
 Sélley András t.-lúci tanítót II. törvénytörvényes pont.
 Sohajda János lelkészt 67.
 Sóstófalusi egyházat 42.
 Szántay István lelkészt 33.

- Szeőts Ábrahám tanítót 9.
Szinyei Gerzson tanácsbíró 11. 64. 66.
Takta-Kenézi egyházat 17.
Takta Kenézi lelkészt 45. 68.
Tállyai egyházat 47.
Tárkányi egyházat 22. 23.
Tokaji egyházat 14.
Tolcsvai egyházat 25.
Tolcsvai tanítót 68.
Tóth Lajos t.-bíró 5. 26 a), b), c), 55. 59. 64. 66.
Török Józsefné lelkészözvegyet 67.
Vajdácskai presbytériumot 48.
Vámosujfalusi lelkészt 53.
Vámosujfalusi egyházat 54.
Vecsey Oláh Miklós t.-bíró 64.
Végh Bertalan ügyvédet 20.
Végh János lelkészt 27.
Vékei egyházat 67. 70.
Visi egyházat 29. 30. 68. 69.
Zombori Gedő t.-bíró 11. 34. 51. 54.
Zombori helyettes lelkésztanítót 44. 68.
-